
Butlletí

Excursionista de Catalunya

Set dies a Megève

UN vespre d'octubre de l'any 1925, acompanyava pels carrers, esdevinguts silenciosos de la nostra Barcelona, el senyor Adolphe Zarn, suís de Ginebra, que per afers personals, feia periòdicament curtes visites a la nostra terra. Anteriorment havia lligat amistat amb els elements de la Secció d'Esports de Muntanya del nostre CENTRE, i ja el 18 de gener del 1924 ens delectà amb una conferència amb projeccions, que va portar de Suïssa, tractant del tema a què ell s'ha consagrat, i que domina plenament, ço és, «La Tècnica del Ski».

Aquella vetlla a casa d'un amic dilecte havíem sopat plegats al voltant de la taula, que honorava Mr. Zarn, junt amb unes escolliades skiadores catalanes. Entusiastes skiadors del primer a l'últim i enamorats de les meravelles de la neu, la conversa més important, gairebé exclusiva, es descabdellà al volt dels molts temes i aspectes que solament una colla de partidaris convençuts poden trobar.

Parlàrem al nostre hoste de les muntanyes pirenenques, li mostrem fotografies dels llocs més bells, li diguérem la nostra gran illusió del Xalet de La Molina que aleshores s'enllestia per inaugurar-lo abans de dos mesos. Ell ens responia contant-nos coses del seu estimat país, d'aquella Suïssa que tots havem somniat, cadascú a la seva manera. Els noms d'indrets i poblacions famoses anaven brillant una i altra vegada en la llar amiga, auriolats del seu prestigi i duïen per parella d'altres de més modestos, però ben nostres. L'ambient dins la tertúlia era il·luminat pel guspireig que

cada nom que sortia escampava entre nosaltres. Els noms nostres, petits, de Núria, Rasos de Peguera, La Molina, Vall d'Aran, anaven de bracet amb els altres, reverenciats i universals, de Davos, Saint-Moritz, Klosters, Arossa, Chamonix..., però Mr. Zarn trobava una particular delectança en parlar-nos de Megève, la petita estació hivernenca de l'Alta Savoia que, si està mancada del renom que tenen altres llocs d'esports de neu, ens assegurava que reunia condicions naturals per competir amb tots els altres. Sortí la iniciativa d'organitzar-hi una excursió durant l'hivern, i Mr. Zarn en pregà que la féssim coincidir amb les festes de Nadal i Cap d'Any, que és quan ell i tota la seva família visiten anyalment Megève. S'oferí a donar-nos damunt la neu i amb els skis als peus, pràcticament, una tanda de les mateixes lliçons que tots havíem llegit més d'una vegada en el seu preciós llibret «L'art du Ski».

Aquest oferiment féu créixer força l'interès que tenia per conèixer Megève a l'hivern, puix encara em recordava prou bé de la bona impressió que tots els seus voltants em produïren quan, en ple agost, i tot venint de Chamonix, vegí per primera vegada aquelles valls.

Mentre acompanyava l'amic fins el seu hotel, em repetia una vegada més els encants hivernencs de Megève i per la meua part ja li havia promès que cuidaria de portar a la pràctica aquesta excursió.

No va passar gaire temps sense que s'haguessin iniciat les gestions preparatòries de tota excursió col·lectiva, feines una mica amoïnoses, però que solament aquells que les han viscudes saben el goig que reporten i la dosi d'interès que s'hi esmerça.

Allí hi havia una dificultat important: a Megève hi ha pocs hotels i encara de no gaire cabuda i tots demanaven que hom fixés amb molta anticipació les places que caldria reservar, i indicaren que, altrament, no podien prendre cap compromís. Els que coneixien l'esperit i l'engrescament tocatardà de tots nosaltres plegats veuran que era molt difícil d'arribar a conèixer exactament el nombre de places amb certa anticipació. La col·laboració i participació a molts actes col·lectius són a casa nostra feina de darrera hora, i encara és indispensable un conveni o consorci en un agrupament de famílies segons com, d'amics o companys en altres casos, per decidir-ne la inscripció.

En aquest cas concret sols l'Hotel du Mont Joly acceptà d'estatjar el nostre grup, comptant que no passaria de 20 a 25 persones, en un xalet independent situat a prop de l'hotel, que fóra on caldria anar a les hores de menjar.

Amb aquestes bases es féu una mica de propaganda entre els nostres amics i foren moltíssims els que s'interessaren. Però, en demanar-nos noves concretes, no sabíem dir-los altra cosa sinó que Mr. Zarn no es cansava de ponderar-ho, que ell també hi seria, que a l'estiu jo n'havia tret una immillorable impressió, però que per la nostra part hi anàvem sense cap més informació i podria resultar que un cop allí no trobéssim la neu prou abundant, les pistes prou adequades, i la població o l'hotel massa acceptables per compensar tot plegat un viatge de més d'un dia de durada i d'altre tant per tornar-ne. En una paraula, no podíem parlar de Megève com podíem fer, en anys anteriors de Luchon i Superbagnères que tots coneixíem tan bé com si fos de casa nostra.

El nostre propi desconeixement, si bé ens privà de la participació de l'element femení, no impedí que prenguessin part en aquesta sortida a prop d'una vintena d'amics nostres, entre els quals un grup d'estudiants que fruíen de les vacances acostumades.

La combinació de festes d'aquell Nadal i Cap d'Any ens permeté d'assenyalar la sortida el mateix dia de Nadal al vespre i així poguérem passar amb les nostres famílies aquesta diada. El retorn no tindria lloc fins el dilluns, dia 4 de gener, a les 8 del matí, i, descomptats els viatges, ens quedava una setmana sencera per restar a Megève.

Els dubtes referents a l'abundància de neu quedaren esvaïts el mateix dia de la nostra sortida puix un telegrama enviat per Mr. Zarn que acabava d'arribar a Megève ens deia només: «Neu abundant. Temps dolç». Aquesta nova que no fou divulgada fins al començar nostre viatge ens tregué tot neguit en aquest punt.

Passada la frontera, el vagó directe Cerbère-Genève, del qual érem gairebé els únics viatgers, ens menà fins a Valence, on canviàrem per un altre, també directe fins a Aix-les-Bains. Degut a les fortes pluges dels dies anteriors bastants trossos en les planes s'havien inundat, i l'aigua arribava alguna vegada fins ben a prop de la via fèrria, i el paisatge resultava en bastants indrets força canviat.

El nostre curt passeig per Aix-les-Bains, aleshores deshabitada i morta, fou acompanyat de la pluja. No ens fou possible de distingir el Mont-Revard i copsar-ne el seu *enneigement*. Ens digueren que hi havia nevat molt, però que aquella tarda hi plovia.

Des de l'estació d'Aix telefonàrem a Megève per advertir-los de la nostra arribada, i per tal que vinguessin a recollir-nos a l'estació de Sallanches, on havíem d'arribar cap a les nou del ves-

pre. Ens confirmaren que hi havia molta neu, però no ens fou possible d'entendre res més relacionat amb el temps, i endevinàrem que no havia d'ésser gaire diferent del d'allí.

Enllà d'Aix-les-Bains, mancats del servei d'expressos de l'estiu, no ens tocava altra combinació que pujar en un tren gairebé tan lent com els nostres i el viatge s'anà fent interminable. A més, calgué fer dos o tres canvis de tren abans d'arribar, a l'hora prevista, a Sallanches.

Un nou problema es presentà i era el del transport fins a Megève. Els de l'hotel no havien trobat cap òmnibus ni automòbil que volgués fer la pujada a la nit. Cap dels xòfers dels aplegats a l'estació volia pujar-hi puix tenien por de la carretera glaçada i plena de neu; i n'hi havia per 12 quilòmetres. Convinguérem que l'endemà matí, ben de jorn, un òmnibus ens pujaria a tots plegats, i no hi havia més remei que quedar-nos a dormir a Sallanches aquell vespre.

A última hora sortí un xòfer despreocupat que es brindà a pujar aquella nit tots els que s'encabessin dins el seu cotxe. Això, ens convingué força puix els que hi anessin podrien preocupar-se de la instal·lació de la resta de la caravana. En veure el cotxe, ens pensàrem que era una broma que ens havia volgut gastar, puix res més antiquat i patriarcal que aquell vehicle. Ens hi encabírem fins a sis amb una part dels respectius equipatges; i deixàrem els restants, així com els skis per tal que ens fossin pujats l'endemà.

Engegar el motor revellit i esbufegaire, sentir per dins el grinyol repetit de les dents en entrar la primera marxa i posar-se en moviment a batzagades aquell estri, segurament històric, foren operacions que presenciaren els nostres companys, que no sabien què admirar més, si la nostra valentia o el prodigi que feia que encara es mogués un artefacte com el que se'ns enduia.

Per fortuna després d'uns principis bastant dificultosos succeïts quan vingueren les primeres pujades, la cosa continuà més enrahonada i regular.

Quan la carretera es trobà plena de neu, entràrem en les rodres que altres cotxes ja havien obert. Alguna que altra vegada, si ens va succeir de fugir-ne, anavem patinant d'una banda a l'altra fins que les cadenes que envoltaven les rodes tornaven a encalçar-se dins les petites franges terroses. El gruix de neu augmentava així que ens enlairàvem.

Després d'una forta pujada vingué el coll de Megève i poc més lluny uns llumets i un carrer que ja coneixíem. Era Megève.

De neu n'hi havia tanta que a l'últim tros la carretera havia estat oberta. El cotxe no pogué passar de la plaça, davant la casa comunal i l'església. Era bastant tard, les 10 tocades; totes les botigues i establiments estaven tancats, i pels carrers no circulava una ànima.

Per acabar de portar els equipatges fins a l'hotel el xòfer ha de cercar un trineu i passa una estona abans no compareix amb un trineu de mà. Més enllà és impossible de passar d'altra manera. A primer cop d'ull ens sembla que la neu que hi ha pels carrers i arreu dins la vila oscila entre dos i tres pams.

A les voreres s'han obert uns passos per als que van a peu, i la neu remoguda junt amb la que cau de les teulades és escampada al mig del carrer per millor facilitar la circulació dels trineus.

Haviem fet poques passes en davallar del cotxe quan una veu amiga ens dona la benvinguda, i tenim el goig de saludar a Mr. Zarn. De pressa ell ens facilita algunes informacions, i quedem per trobar-nos el matí següent quan hagin arribat els nostres companys i els skis.

L'hotel del Mont-Joly està situat una mica fora i a l'altre costat de la població, i això ens obliga a fer una curta passejada damunt la neu. Després d'un lleuger i improvisat sopar, ens acompanyen a la casa que ens servirà d'estatge. En arribar a les primeres cases del poble ens menen una construcció moderna, un xalet rústec i sense pretensions, a l'estil del país.

Heus aquí la nostra casa per tota una setmana i entre gent estranya. El petit xalet, habitat exclusivament per gent de casa, continuaria essent un tros viu de la terra, trasplantat al cor de la Savoia.

Mentre s'és lluny de casa, és difícil de trobar un lloc on no es repari en la presència dels desconeguts, i per això, en trobar una caseta on només tinguéssim cabuda els del nostre grup, on podríem conuiuure lliurement, resultà una de les novetats més sorprenents d'aquesta anada a Megève.

L'edifici, compost de planta baixa i dos pisos, reunia totes les comoditats desitjades. Disposava del suficient nombre de cambres i llits ben apartats, i arreu es veien els radiadors de la calefacció.

Tots aquells dies el xalet s'emplenà amb les nostres converses, les cantades i l'aportació de bon humor que hi dúiem tots plegats, que a Megève ens hi trobàvem com el peix a l'aigua.

Cada matí el menjador era testimoni d'un espectacle divertit. Molt abans de les 8 començàvem a baixar-hi els estadants del

xalet, tot fent remor perquè hi vinguessin els altres. Tothom servava la cara de son i el posat mandrós del que s'alça just de dormir. Se'ns servia el clàssic cafè amb llet francès, amb les torrades, la mantega, la confitura i la mel, i mentrestant hom conjuminava el programa de la jornada.

Els uns es quedarien a les pistes properes al poble, els altres pensaven sortir amb Mr. Zarn, que prèviament els havia citat. Qui es quedaria a dinar a l'hotel, aquells pujarien amb skis fins a l'hotel de Mont-d'Arbois i allí dinarien, i, encara, uns tercers prendrien provisions per menjar a muntanya. Sempre hi havia programes per a tots els gustos i cada u escollia amb la més gran harmonia i llibertat el que més goig li feia.

La major part de nosaltres decidia sempre d'anar cap al lloc convingut la vigília amb Mr. Zarn i els seus, puix estar amb ells i aprendre era un dels primordials motius d'aquesta excursió.

Cada matí, una bona colla ens adreçàvem vers el seu hotel, i, plegats, anàvem a fer una petita excursió. A Megève es trobava tota la família Zarn: la seva senyora i els seus quatre fills, Alice, Adolphe, Margarete, i Erica, molt més petita, que ja començava de patinar. Tots eren joveníssims, i cap d'ells semblava passar dels vint anys.

La tarda del primer dia ens trobàrem suïssos i catalans en les pistes dites del Patronage, molt properes a la vila i situades precisament entre el xalet que ens feia de dormitori i el nostre hotel. Eren les pistes més concorregudes; allí abundaven els aprenents i s'hi donaven per alguns professors, uns cursets de ski de quatre a cinc dies de durada.

Però si Megève no posseís altres terrenys de ski que aquella pista, no hauria conquerit la seva actual reputació, per altra part ben justificada. Era un pendent curt i uniforme, i sols podia ésser considerat com un lloc de pràctiques i exhibicions. Fora del primer dia, només l'aprofitàvem alguna curta estona abans dels àpats, tot esperant que fos l'hora justa d'entrar a l'hotel, el qual teníem a tocar.

No obstant, hi havia persones que tota la seva estada a Megève es descabdellava amunt i avall de la pista a què em refereixo, i marxaven sense saber una paraula de tots els altres terrenys infinitament millors i més variats. Mr. Zarn després del primer dia en què va fer coneixença amb tots nosaltres, tampoc sentia cap afició per aquest indret, i com que desitjava dedicar-se exclusivament a nosaltres, no va presentar-se gaires vegades més per allí.

La única tarda que ens hi quedàrem, la pista estava pleníssima, i aviat va cridar l'atenció general la nostra arribada, puix pujant i baixant, amb caigudes o sense, continuàrem el nostre costum de parlar-nos en veu alta, i sense parar-hi esment, féiem més soroll que tots els altres plegats; i ens parlàvem en un idioma que els era del tot desconegut, tant, que com de costum ningú va encertar la nostra nacionalitat.

Demés del rebombori, els xocava la nostra activitat. En el temps que els altres pujaven fins dalt del pendent i es deixaven anar amb els skis, els nostres feien un parell de vegades el mateix camí i encara que no passavem de la vintena se'n trobaven arreu, com si l'anar i venir incessant semblés multiplicar-nos. Aviat tota la població skiadora havia sabut la nostra arribada, i fins és possible que ens miressin una mica de cua d'ull.

Sorprès per l'activitat de què féiem gala, el mateix senyor Zarn ens advertí discretament que no ens ho prenguéssim amb tanta fúria i recordéssim que havíem de fer una setmana d'esports de neu, puix ell temia que als dos dies ens quedariem cansats i sense esma de fer res més. Li diguérem que no féiem altra cosa que continuar la nostra habitual manera de practicar aquest esport, tal com el féiem a les nostres pistes, i que esperàvem resistir-ho, com així fou en efecte.

El que desvetllà més, des del primer moment, l'atenció general i ens situà en un pla distingit i envejable, foren les explicacions i demostracions que davant tothom va començar a dirigir-nos Mr. Zarn.

Ens parlava un espanyol tan clar com incompreensible per a la resta dels skiadors i endevinàrem aviat que parlar i practicar aquest idioma li era força agradable, i féiem per manera de complaure'l. Després d'explicar les seves personals observacions i consells a la teoria d'un moviment o viratge ell mateix l'efectuava, i també els seus fills i després ens pregava que d'un a un l'efectuéssim i ens corregia els defectes de posició i d'estil.

Aquesta atenció valuosíssima que ell mantingué durant la nostra estada, ens era envejada pels altres skiadors que tots coneixien prou bé l'anomenada del nostre director. Ja el primer dia, un estol de noies skiadores li demanà polidament si volia donar-los un curset especial. D'altres li pregaren que volgués explicar-se en francès, puix d'aquesta manera tothom l'entendria i podria aprofitar-se'n. Ell respongué sempre que no era cap professional, i que es complavia solament a actuar en mig d'un grup d'amics.

Amb tot i que la nostra manera d'anar amb ski resultés carregada de defectes i no gaire bona, tinguérem especial interès en demostrar-li des del primer moment que havíem procurat seguir i adaptar-nos els mètodes que ell aconsella. Ell de seguida es féu càrrec de com ens movíem damunt els skis, i comprenguérem que n'estava satisfet, puix trobava a bastants de nosaltres en un estat prou avançat per a rebre les lliçons, i seguir la seva família durant les excursions i els passeigs que vindrien, i que no es feren esperar.

Els dies que el temps no era massa bo, o les tardes, quan es disposava de poca estona de claror, ens arribàvem tots plegats a un llarguíssim pendent amb variants de totes menes, situat un tros enlaire del poble. La primera vegada estiguérem sols, però en haver comprovat altres skiadors que aquell era l'indret preferit per Mr. Zarn i la seva colla, es començà d'animar la nova pista, tan si ens hi trobàvem com si n'estàvem allunyats.

En aquesta grandiosa extensió nevada, va seguir-se un veritable curs superior de l'art del ski. Segons l'estat de la neu el senyor Zarn ens parlava de la pràctica d'una o altra mena de viratge o de fre: el telemark, el cristiania, el doble frenatge, el salt de costat eren exposats amb el major detall.

Seguidament proposava d'executar un moviment conjuntament, però abans li calia repetir les instruccions en francès o alemany, puix els seus fills i els altres suïssos, per més que escoltessin, no entenien ni un borrall del que amb nosaltres parlava.

Tots ja d'acord, arrencava ell davant, el seguien l'un darrera l'altre i a igual distància, els seus fills, i, darrera, sortíem també ordenats tots nosaltres. En el lloc on s'havia convingut d'efectuar el moviment, la família Zarn el feia amb una correcció i elegància impecables, i quedaven finalment aturats en una mateixa ratlla sense haver perdut la formació. Pels que anàvem darrera era ja una cosa diferent. Alguns encertaven el moviment, d'altres amb la velocitat que duien es despistaven i no podien parar ni tombar tal com haurien volgut. No faltaven les caigudes ni tampoc, de tant en tant, algú que sense cap mirament embestís el grup dels que restaven arrengrerats, un cop reeixit l'exercici. Tot plegat era molt divertit, i, encara més, profitós.

Mr. Zarn alegre i rialler, però sense perdre mai l'aire de comandament que hauria adquirit manant els soldats-skiers de l'exèrcit suís, proposava cada cop exercicis més complicats; per exemple, ordenava: «Sortir amb els skis ben junts. A deu metres fer un telemark a l'esquerra, seguit d'un altre a la dreta i acabar parant-se

MEGÈVE

Ob. J. M. Güllera

PROP DEL COLL D'ARBOIS

1

2

(1) MONT-BLANC. (2) AIGUILLE DE BIONNASSAY.
COLL D'ARBOIS : SALT EN EL TERRENY, EFECTUAT PER ADOLPHE ZARN (JUNIOR)

Fots. autoritzades per A. Zarn

ROCHEBRUNE : TELEMARCS DOBLATS, EFECTUATS PER ALICE I ADOLPHE ZARN (JUNIORS)

Sortida amb els skis
junts, el peu dret una
mica avançat i genolls
lleugerament
en flexió.

Augment de la flexió
de les cames. Torsió
del cos cap a la dreta,
inclinant-lo una mica
enrera i endins del
viratge. Mantenir els
skis plans i units. S'ini-
ciarà el viratge pel
desplaçament lateral
dels skis sota la pres-
sio efectuada pel taló.

Quan els skis comen-
cen a tornar s'els
dóna una lleugera in-
clinació perpendicular
al pendent, variable
segons ell i l'estat de
la neu. Procurar man-
tenir junts els skis en
aquest període.

Fots. autoritzades per A. Zarn

COLL D'ARBOIS : VIRATGE - KRISTIANIA A LA DRETA DEMOSTRAT PER ALICE ZARN

Gl. J. M. Guiterà

PISTES DESSOTA EL COLL D'ARBOIS

1

2

Gl. A. Zarn

(1) MONT I (2) COLL D'ARBOIS

amb una cristiania», o bé: «Sortir en posició de frenatge, fer un viratge a la dreta, un altre al costat contrari, descriure més avall un parell de telemarks i aturar-se amb un salt de costat».

I sempre ell i els seus fills anaven davant i executaven, precisos, tot el programa assenyalat, i érem nosaltres els que patíem per arribar sense entrebancs fins a l'indret on era convingut d'aturar-se.

Els que hagin practicat una mica aquest esport, hauran vist tot seguit que el mètode que amb nosaltres se seguia, és el més indicat per a arribar a la difícilíssima perfecció del ski. Confessem tots plegats que encara n'estem lluny, però que els dies de Megève, als que s'ho prengueren de bona fe i amb afició, els ha escursat de molt el camí.

Des del primer moment observàrem que els Zarn, tot i ésser uns skiadors meritíssims, no eren uns aimants de la velocitat com a únic alicient. També la dominaven i ens en feien alguna exhibició que ens va convèncer. Però el seu art veritable consisteix en no perdre mai el domini del ski sigui quin sigui el terreny en el qual es moguin, i obtenen això amb una constant pràctica dels viratges. Els dominen tots i els practiquen indistintament i d'acord amb cada neu i terreny. Per a ells tota la gràcia, tot l'art no consisteix a anar de cara avall dret i brunzent com una fletxa, sinó que frueixen del pendent, el fan durar, obliguen els skis a tòrcer i tombar a dreta i esquerra, en uns moviments plens de ritme, d'elegància, sense batzegades, i deixen en la neu un rastre sinuós, perfecte, que ell sol pregona la bellesa i l'harmonia de l'exercici. Heus ací el veritable secret dels Zarn, que els feia admirables als nostres ulls, i que els consagra a tots com a uns meritíssims virtuosos del ski.

Però fou en el curs de les excursionetes de tres a quatre hores que efectuàvem els matins i les tardes, on trobàrem l'oportunitat d'aplicar tots els ensenyaments i consells rebuts abans en els exercicis de pista, i també on poguérem observar alguns fets que ens han estat profitosíssims.

El perfecte coneixement que la família Zarn tenia de Megève i dels seus infinits camps de ski, va fer que cada sortida fos realitzada cap als millors llocs i els més bells recons. Anant amb ells, seguirem camins plens de delícia que s'enfilaven per dessota el compacte brancatge d'avets i fagedes; voltàrem en mig de granges i barraques que per llur forma i per la neu que les cobria eren una silent ègloga de la vida alpina; arribàrem fins a repeus i elevacions d'un bon cop d'ull panoràmic; i, finalment, quan per la distància

o per l'hora ens consideràvem prou allunyats de Megève tombàvem de cara avall, i en una lliscada sense interrupció vàiem desfil·lar altra vegada, i amb certa rapidesa, els xalets de fusta, els camins de bosc i les branques amb penjarelles de líquen. El campanar i les blaves teulades del poble eren més properes i creixien cada vegada que els nostres ulls tenien un moment de lleure a no esguardar de prop el blanc tapís que sense soroll tornava a quedar enrera.

Durant les pujades, els suïssos portaven sempre posades als skis les pells de foca. El veure, el primer dia d'anar plegats, la gran diferència amb què ells podien agafar les més dretes pujades i la nostra dificultat per seguir-los, ens convencé millor i més de pressa que tota una extensa explicació, i a la vinent sortida també nosaltres en portàvem. L'ús de la pell de foca, demés de permetre una molt més gran adhesió a la neu i que fa més possible enfil·lar dretament els pendents per forts que siguin, tenia encara una nova utilitat.

Tots els nostres companys suïssos cuidaven dels seus skis amb un gran amor. Per dins del poble se'ls treien, si veien un lloc amb pedres i neu glaçada i, més encara, un tros de neu i aigua de fosa, puix evitaven les rascades i, sobretot, que la fusta es mullés. Matí i tarda, abans de sortir, la seva última tasca era donar una encerada general als skis amb parafina o cera de quitrà fosa. Després hi adaptaven les pells de foca, i així seguien fins al lloc on s'havia de començar la davallada. Allí, en treure's la pell de foca, es trobaven amb uns skis secs i enceradíssims, i, com ens deia Mr. Zarn, «per dominar els skis durant la baixada és indispensable que es trobin en les millors condicions per relliscar».

Altra cosa que també adoptàrem tots nosaltres fou una nova fixació suïssa, la «Beetschen», amb un sol ganxo metàl·lic a pressió fixat a la punta de la sabata que suprimeix les corretges taloneres de les fixacions corrents i que permet de posar-se i treure's els skis en un instant, puix subjecta exclusivament el peu per la punta.

Dues tardes anàrem fins a una cabana dessota el turó de Rochebrune on el bosc d'avets formava un simètric i espesseït semicercle a l'entorn de la barraca i tot plegat tenia un caient ple de teatralitat. La pujada terminal era dreta i llarga, i l'anar de cara avall fins a la vila permetia un goig ininterromput.

Cap a les darreries del nostre sojorn férem una excursió de tot un dia fins al coll d'Arbois, situat al SE. de la vall, als 1.800 metres, i que amb el mont d'Arbois, el Mont-Joly i les Aiguilles Croches formen el límit de la vall de Megève per aquell costat.

Sempre creuàrem per uns camps de neu meravellosos, i els avets i els xalets foren freqüents fins ben a prop de la mateixa collada.

Entre suïssos i catalans érem una quinzena. Marxàvem sempre, durant les hores de pujada, en una perfecta filera índia, tal com plavia al senyor Zarn.

Des del coll poguérem disfrutar per un moment d'una interessant vista cap el Mont-Blanc, que s'aixecava a tocar i que per la banda de les agulles de Gouter i de Bionnassay, es mostrava sense cap trava des del mateix fons de la vall de Contamines fins dalt de tot de la seva altíssima testa. La neu empastifava geleres i rocatam, i li llevava els forts contrastos de l'estiu; però en la part baixa es podia distingir la ratlla ascendent del cremallera del coll de Voza.

Un fred vivíssim i un vent molest ens tregueren del coll, i, després de franquejar el primer tros en el qual la neu era glaçada i en ben dolentes condicions començà una bona skiada pels pendents superiors fins deturar-nos a l'abric d'un gran xalet on vàrem dinar alegrement.

En avall la neu seguia essent bona i uniforme, i fins al mateix Megève fou una pura delícia. Era aleshores quan calia admirar a tots els Zarn i quan el seu exemple ens era del més gran estímul.

Treien allí a lluir tot el domini del seu art, i pare i fills baixaven en «slalom», ço és, descrivint continuades voltes, intercalant viratges de tota mena amb una gran seguretat i sense anar mai per terra.

Baixaven tots apilotats i els telemarks i cristianies, el «slalom», la serpentina inacabable, adés els ajuntava, adés els allunyava i es creuaven i s'avançaven sense que un sol moment de dubte o d'error els fes desviar o topar. Sabien treure partit de les constants variacions del terreny, i cenyien estrets els viratges arran dels marges o canvis de rasant, i sabien revoltar en justa corba els minúsculs repeus o el fons de les comes.

Era aleshores quan calia veure a Margarete i Alice, aquesta sobretot, com servaven sempre dòcils i obedients els seus skis, i anaven prosseguint una skiada única amb la més gran facilitat, mentre dibuixaven el solc capriciós que constituïa la prova més eloqüent del seu art.

I era molta la seva perícia i ben seguit i graciós el tombar ací i allà amb moviments plens de ritme i de gràcia, jugar el skis i deixar-se caure fins a fregar la neu en el ple vertigen d'un viratge. Tot plegat, des de baix, un espectador admirat hauria pogut prendre-les per un parell d'alades bolves de neu a les quals abans

de posar-se damunt la terra un airet capriciós i jugarer fes dansar suaument d'ací d'allà, en mig les branques i arran dels troncs.

Alternant les pràctiques i les excursions de skis, varen transcórrer de pressa els dies de la nostra estada en el simpàtic poblet. La gent del país i els altres forasters, que els primers dies i a causa del petit enrenou que movíem ens miraven amb un xic de prevenició, a l'últim ens tenien per uns bons xicots, només una mica esvalotats i cridaners com corresponia a la joventut mediterrània.

Amb els suïssos restàrem cordialment amics. Ells i nosaltres ens aveníem molt i les tertúlies que els vespres fèiem al seu hotel s'allargaven força. Un divertidíssim professor de gimnàsia a Ginebra, se les havia sovint amb els més revolucionaris de la nostra colla. Mútuament es proposaven els més rebuscats problemes d'agilitat, i tenien entaulada una lluita a base d'exercicis i jocs de mans de saló.

La revetlla de l'any nou els invitàrem a sopar amb nosaltres, i Mr. Martín, l'hoteler, ens serví un gran banquet amb ostres, llagosta, gall indi i el «gateau du Nouvel An» tradicional. Remerciàrem al senyor Zarn i a tota la seva família pel seu inestimable ajut i companyia durant la nostra estada a Megève, i a tots plegats els pregàrem que volguessin venir a visitar el nostre Xalet de La Molina.

CHAMONIX

Com que ja havíem aprofitat prou les jornades de skis, a precés d'aquells que no coneixien Chamonix, vaig acceptar d'acompanyar-los-hi.

El dia 2 de gener, de bon matí, sortírem de Megève i, aprofitant un dels trens que passaren per Sallanches, arribàrem a Chamonix al migdia... acompanyats de la pluja de sempre. Res hi feia que tota la vall estés coberta de neu i que a l'estació els omnibus i autos dels hotels fossin substituïts per trineus; tampoc es tenia en compte que tot Chamonix era ple de gent que desitjava practicar la variada gamma dels esports d'hivern: skis, luges, bobbs, trineu, patinatge, hockey damunt gel, curling. Tot un munt de raons hauria justificat el bon temps, almenys una nevada, però el fet cru i veritable és que estigué plovent tot el sant dia i que no es podia sortir amb skis ni fer servir el *patinoire*, puix neu i gel eren transformades en unes pastetes generals.

Ens tocà d'anar a l'Hotel d'Europa que, com la resta dels hotels, estava envaït pels anglesos. Si a Megève no passaven d'ésser

un discret nucli, a Chamonix els britànics eren una aclaparadora majoria, i no podem comprendre aquesta preferència sinó per l'anomenada i la propaganda universal que s'ha fet de Chamonix, població que, almenys per al ski, reuneix ben pocs atractius. Però com que posseeix una gran quantitat d'hotels i hi neva força, cal fer-los produir durant la temporada d'hivern, i amb cartells, fulletons, i amb luxe, confort i festes, tot s'arregla i es disfressa.

Aquella tarda plujosa i avorrida provàrem de fer conèixer alguna cosa de Chamonix als nostres companys. No cal consignar que les meravelles del Mont-Blanc, de les geleres i la regió de les agulles era amagat, esfumat per la boira i la cortina de neu que queia enlaire i la de pluja que flagellava la vila cosmopolita. Els meus amics en sortiren sense hebre esment, un indici almenys, de l'indret on podia alçar-se el gegant dels Alps. Més enllà del dit estés de Balmat en el monument a De Saussure sorgia una muralla de boira.

Chamonix, però, aconsolava els seus hostes: No heu pogut veure el Mont-Blanc ni tafanejar els aspectes de la meva gran muntanya? No us amoineu—semblava que els digués.—A molta gent els passa igual; però, serviu-vos entrar en alguna de les meves botigues on s'exposen quadros i fotografies, mireu-les i remireu-les i esculliu les que més us agradin. Féu la compra de tants *souvenirs* com volgueu. Aquests són els panorames bons, els records que es poden lluir i ensenyar a tot arreu, i fareu un bon paper fent-hi una explicació davant un auditori que us escoltarà boca-obert i que mai arribarà a pensar-se que tot el que els engiponeu només us ha estat possible de veure-ho en pintura.

Enfront d'aquest discurs que amb una refinada ironia us fa sentir l'esperit burleta de Chamonix, veieu que no us ha d'enujar la neu i la boira i la pluja que tot el més us han privat de veure, durant la vostra estada, l'autèntica muntanya, que, per altra part, trobeu mapada i reproduïda a les tendes i a cada cantonada de la vila.

Aquesta veu que acaba per aconsolar-vos, és la mateixa que en altres jorns, quan el cel brilla clar, a tocs de trompeta exalta, anima i empeny la gent darrera els telescopis i els fa fer cua esperant torn per veure una caravana que faci l'ascensió del Mont-Blanc, i en últim cas, perquè us ensenyin amb la ullera, entre moltes altres coses notables, el lloc on els cicerones, ben enterats, asseguren que va desaparèixer, l'any 1860, la caravana del capità Arkwright.

Chamonix i les seves banques actuaren de providència per a aquells d'entre nosaltres que havien acabat la provisió de francs que a Megève no trobaven manera de canviar bitllets espanyols

Amb una perfecta companyonia, tots patíem més o menys d'un mal semblant, i allí trobarem el remei desitjat. En vista del mal temps, no ens veiérem capaços de prendre els skis i sortir una mica, sinó que els deixàrem a l'hotel i esmerçàrem la tarda voltant botigues i fent algunes compres.

Tres o quatre dels amics que millor sentien el bon humor entraren en un dels *Tea-room* més selectes que vol dir més anglesats de la vila.

La sala estava plena de gent que berenava i prenia el tè amb el mateix silenci i quietud que a casa nostra reservem a les esglésies. Per fòra continuava caient la pluja menuda i fina de sempre, que arribava a exasperar.

El més eixelebrat del grup català, cansat de la pluja i de l'en-sopiment que planava sobre els ànims, enlairà la copeta de vi de Màlaga que tenia al davant, i sense encomanar-se ni a Déu ni al diable, llençà aquest breu i sucós parlament: *Vive la France et le soleil de Chamonix!*

La paraula irreverent acabà per produir un fi somriure entre el seguit de *ladies* i *gentlemen* que estaven reunits i que s'apressaren a mirar l'atreuít minyó que trencà tan impensadament el silenci general de la reunió. El posat de bon noi, només una mica murriesc, que feia, convencé finalment a tothom i el somriure general subratllà l'humorisme del que tingué l'encert d'invocar a l'element més foraster entre tots els forasters de Chamonix.

Després del sopar també ens sentírem encongits dins l'hotel, pleníssim però mut. Fugint de l'*hall* i de la sala de lectura, anàrem a cercar refugi al guarda-skis i a preparar els nostres per al viatge de retorn.

Allí se'ns aplegà un senyor francès, home ja d'edat, petitó i ple de vivesa, el qual amb el pretext dels skis que remenàvem, aviat agafà conversa amb nosaltres. De seguit compreguérem que devia ésser una eminència, i a més era dels que practicaven la «rentada». Entre tots portàvem skis de moltes marques: noruegs, suïssos, francesos i, crec, alguns fets a Barcelona; i de totes formes: curts i llargs, els skis estrets de model norueg i el darrer tipus Parodi ben ample d'espàtula. Però aquell senyor, sense que ningú li demanés, trobà defectes a tots els nostres skis, igual a les fixacions, fossin Huitfeldt o Beetschen. Afectava parlar amb un gran aplom, i donava les seves raons, i encara que de tot deia mal, el deixàvem dir satisfets d'haver-ne trobat un que també li agradés d'enraonar. Procuràrem treure tots els nostres millors,

per bé que inútils arguments, per oposar a la seva viva dialèctica. Però ell no parava, amb ull intelligent, de remenar els skis i repetir, en poca estona, frases com la següent: *Avec ces skis—i n'agafava un parell—vous ne ferez pas des Telemarks!* La primera vegada ens el miràrem amb uns ulls com unes taronges. Si hagués estat de casa li hauríem explicat amb acalorament que precisament durant vuit dies no havíem fet altra cosa que telemarks a tort i a dret, vinguessin a tomb o no. Però entre fer-li una llarga explicació i donar-li a conèixer de qui veníem d'ésser deixebles o bé callar i riure per dessota el nas, optàrem per això darrer.

Mentrestant, ell, infadigable, seguia inspeccionant i dient per l'estil: *Et avec ces bois vous n'irez pas au Brexent!* I quan li semblava que dubtàvem de les seves afirmacions tan contundents, ens signava un jove habillat de *smocking*, cerimoniós i tivat que ens mirava amb aire de perdona-vides, i ens deia: *Si vous ne croyez pas ce que je vous dis, demandez-le M. le champion de Chamonix...* el qual afirmava sempre que el que s'havia dit era cert i just.

No arribàrem a conèixer de què era campió, però ell i el seu company feia estona que ens acabaven la paciència, i tots ells devien tenir una tècnica ben diferent de la que ens havia inculcat el senyor Zarn. Si haguéssim disposat d'un dia més per estar-nos a Chamonix ens hauria agradat de poder demostrar-los que també amb aquells skis es podien fer telemarks i àdhuc enfilarse fins allí on hagués convingut.

El 3 de gener, abans no claregés del tot, ens dirigirem a l'estació per començar el viatge de retorn. Estava caient una suau nevada que havia tapat durant la nit els estralls que ocasionà la pluja de tot el dia anterior i Chamonix a l'últim moment presentava un formosíssim aspecte de ciutat blanca i encantada.

Per la finestrella del tren desfilaven els avets vestits amb una caputxa de neu, i la boira, que començava abans no finís el bosc i comencés la muntanya, permetia que la imaginació allargués indefinidament el paisatge i s'arribava a sentir una mica la mateixa sensació que deuen causar les grans boscúries nevades de la molt llunyana Alaska o de la Noruega plena de meravelles, per aquells als quals la neu fina, gràcil i dominadora hagi fet els seus esclaus.

Un viatge de retorn acostuma d'ésser enutjós i es fa pesat. Ja no us porta el desig de veure i fruir el que de temps espereu, sinó que, satisfets o amb desillusió, us sentiu emportats d'unes terres ideals i diferents cap a les tasques i els deures de sempre, la vida

de cada dia, que no serà fàcil d'abandonar un altre instant fins al cap d'una bona tongada.

Aquella vegada encara fou més llarg per culpa de diversos accidents ferroviaris ocorreguts amb motiu de les passades inundacions en alguns departaments de França, que ens feren perdre els enllaços que havíem previst fent pujar fins a un dia i mig el temps que ens fou necessari fins a tornar-nos a trobar a casa nostra.

Escrites de temps aquestes impressions de Megève, el correu ens acaba de portar la nova dolorosa de la mort de madame Zarn, l'esposa del nostre amic i mestre, ocorreguda a Ginebra el 29 de desembre de 1926, quan feia la primera anyada de la nostra coexistència.

No podem cloure la ressenya d'uns dies joiosos i llunyans sense renovar una vegada més a Mr. Adolphe Zarn i als seus fills, la part que en la pena llur prenem tots els skiadors catalans.

JOSEP M.ª GUILERA I ALBINYANA

Barcelona, gener 1927.

Àvila

La impressió que hom experimenta la primera volta que la vella ciutat castellana se li presenta davant els ulls, és la de trobar-se com en somnis, en altres temps llunyans. No apareix com qualsevolga ciutat d'ara, per rònega que siga; res d'això: l'esperit guerrer i místic, sorgeix en el ferreny escenari de la immensa plana cendrosa de Castella; els records de la història, i el perfum místic de la Santa Doctora, que perdurarà mentre panteixi el món, sura ja en albirar la ciutat, que, closa dins el cint de les seves muralles, apareix de sobte en sortir hom del darrer revolt del repit que de l'estació puja vers la preuada vila.

Com en aquella matinada històrica del dia 5 de juny de l'any 1445, en què fou denigrat, menyspreuat i arrossegat un ninot grotesc, que estrafeia la reial majestat d'Enric IV de Castella, i fou proclamat, en el mateix cadafalc, alçat per l'ambició i la mala fe, N'Anfós, estan, avui, les emmartelades muralles, cinyell meravellós de pedra que empresona la vella i santa ciutat. Els anys s'han deturat per a elles, i el rodolar dels segles hi deixà poques petjades.

AVILA : MURALLA

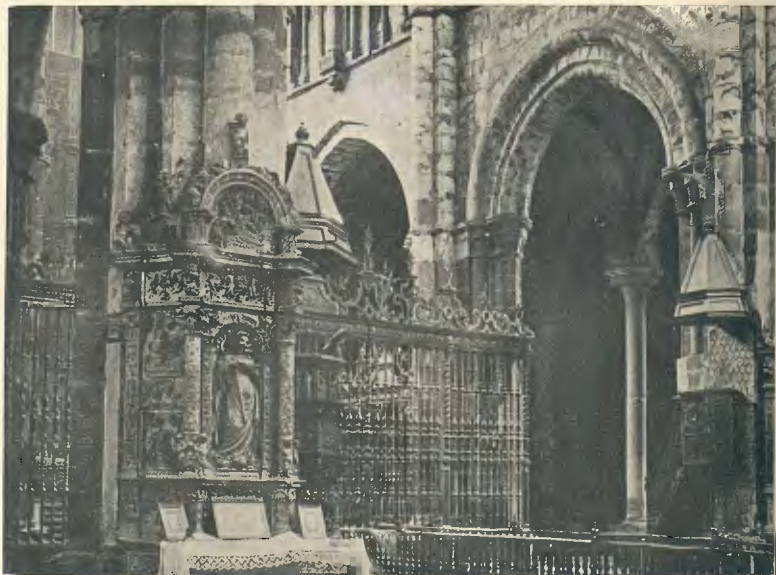

Ols. F. X. Parés

ÀVILA : CIMBORI I ABSIS DE LA SEU

ÀVILA : MURALLS; PORTAL DE SANT VICENS

GIB. F. X. PARÉS

ÀVILA : SEU; ALTAR DE SANTA LLÚCIA I REIXA DEL PRESBITERI

ÀVILA: FAÇANA DE LA SEU

Cl. F. X. Pares

ÀVILA : RERACHOR DE LA SEU

GIS. F. X. Pares

ÀVILA : PORTA PRINCIPAL DE LA BASÍLICA DE SANT VICENS

Dins aquell recinte es conserven inestimables records.

Si la Santa, la rememrança de la qual, com veurem, sura per tot arreu, pogués reviure, a bon segur que reconeixeria aquella capella de Mossèn Rubi de Bracamonte de Parcent, i els portals de l'eixam de casals de la noblesa més rànica castellana, que s'espargeixen pels carrers estrets i torts, en els quals encara segueixen ressonant les trepitjades dels escassos transeunts.

Poques, molt poques viles hi ha en què es trobin mostres de valor artístic tan positiu. Ja és la portada plateresca d'un convent o els trets bizantins d'una parròquia ço que es presenta als ulls del visitant, o bé el pati ombrívol de qualche palau, o la formosa Séu empotrada en els mateixos carreus de la muralla amb la seva porta de Sant Segon, espitllera ornamentada pel renaixement.

El foraster que tafaneja pels carrers i carrerons de la cèlebre vila, pot ben bé dir que es troba davant un veritable curs d'arqueologia cristiana. Curulla l'admiració, en confrontar la porta de la catedral, d'arc romànic a redós del qual creixen una sèrie elegantíssima d'arcs ogivals.

Quin primor, el del sepulcre del Tostado, de les reixes del chor i de l'altar major! Quina formosor la de la façana romànica de Sant Pere, i de la fàbrica bizantina de Sant Vicens. i quines meravelles guarda el convent de Sant Tomàs.

Àvila, fou anomenada primerament Àvila dels Cavallers, per mor dels guerrers que hi vivien, glorificant-la, tot combatent els moros. Després prengué el nom d'Àvila dels Reis per haver hostatjat monarques i prínceps castellans. Aquest nom el canvià, més tard, pel d'Àvila dels Sants, en memòria de Santa Teresa, Sant Vicens, Santes Cristeta i Sabina, Sant Segon, Sant Pere del Barco i d'altres, nats o soterrats a la vila.

L'orgullosa ciutat, edificada en l'època heroica, serví de barbacana ensems que de sentinella per tal de vigilar els àrabs enemics, mantenir-se a l'aguait i donar la veu d'alerta per a deturar llurs empentes. Aquells senyors altius, que amb avassalladora escomesa davallaren de la ciutat rocosa on bufa, en totes les estacions de l'any, gemegant, el vent, per defensar llur fe cristiana, mantingueren ferma la dignitat reial i llurs prerrogatives com demostra la història en registrar la seva voluntat indomable.

La primera cosa, que hom admira ja abans d'entrar a la ciutat, són les muralles. Comencem doncs per elles.

Amb repetir el que diguérem, que són una meravella, ja està

ponderada tota llur beutat i grandesa. No recordo haver vist mai, en aquest gènere, res que m'impressionés tant.

Es comprèn que al seu redós suressin estranyes tradicions. Si bé el seu conjunt, de forma homogènia, no pot confirmar que procedeixin de les ruïnes successivament amuntegades per les races dominadores: romans, gots i moros, i qui sab si de les pedres asentades pel fill d'Hèrcules, ni la llegendària ràpida construcció, en l'espai de nou anys, a darreries del segle xi, es pot admetre, segons el modo i forma que descriu la «Crònica», que s'alçaren totes ensems i sots un mateix plànol, en temps molt proper a la restauració de la ciutat, per tal de resistir les escomeses dels enemics, puix vivien, llavors, en constant alarma i perills propis d'un país fronterer i d'una reconquesta molt insegura encara. En llur fundació no enclogueren pas, al que sembla, tota la vila, car restaren enfora barris i esglésies de vera importància, fundats i que es fundaren.

Fou traçat un perímetre de quatre costats desiguals, i sense ésser paral·lels entre ells; probablement seguien gairebé els rastres del que quedava d'èpoques anteriors, tot prenent per base, el pany de paret oriental, que és el més llarg de tots, en el qual el terrer ofereix menys desnivell. Al nord i a migjorn tiraren dues línies una mica convergents, per dominar llurs valls respectives, estreta l'una, i l'altra estesa fins a les llunyanes serralades, baixant, un altre pany de muralla, en fort desnivell fins a trobar els marges de l'Adaga, el llit del qual corre, de nord a sur, tangent a la vila, mullant, a l'oest, la tanca per la part més curta.

La planta del recinte murallat, presenta la forma d'un fèretre, de capçalera exageradament ampla per Llevant i estreta dels peus, cap a Ponent, enfonsada en la sorra del riu.

Repeteixo que no recordo haver vist mai una fortificació medieval tan consistent, tan desembrassada, tan completa, fins en els més petits detalls, i tan formosa. Les muralles de Carcassona, a França, són interessants i magnífiques, fantàstiques i de força caràcter, però aquestes són més imponents i més ferrenyes.

En tenir-les enfront, hom creu que estan en ple exercici de llur tasca, disposades a contenir els atacs enemics; que són el guaita que vigila el caseriu que dorm a llur ombra o més lluny, a l'ombra i empar dels ballesters amagats en les espitlleres de les seves 88 torres—no en manca ni una.—Cap construcció paràsita s'atança ni amaga el seu arrenc ni la diadema llur de marlets gairebé ha sofert cap trenc.

Els torrions o cubs, més elíptics que semicirculars, avancen bon xic del mur, a trets curts, i sobreix llur alçària sobre el fistó de marlets dels panys de paret. Llur perspectiva és de beutat imponderable, ja sigui mirant-les des de baix, consemblants a una falanx apostada fixa al cim, dibuixant el firmament llurs piques i cimeres, o bé, seguint-les en la forta davallada per les aspres costes, apareix llavors com una munió de guerrers en ordre perfecte i marxa ferma.

La rudesia del seu aspecte i el seu to ombrívol, es troba nimbada per la frondositat agradable de les copes piramidals dels verns plantats en llur circuït que amb el vaivé de llurs branques sembla que imprimeixin moviments i vida a la ferrenya fesomia de pedra, i que desarruguin llur inflexible suny.

El portal més concorregut i important de la ciutat és l'anomenat de l'Alcàsser de Sant Pere o del Mercat, el qual dóna entrada a la plaça del Mercat, on encara es veuen restes del que fou famós alcàsser i la magnífica porta. Defensa d'aquest portal—potser més velles que les muralles—són les dues torres colossals, que li donen gran importància, de força sortida, i enllaçades per un pont aeri d'arc atrevidíssim paral·lel al mur coronat també de marlets, de visualitat estranya i asombrosa. Té el portal el seu rascle, i, al bell mig de la volta, una tronera o buit, per on podien, des del cim, aixafar els que intentessin entrar a viva força. Les cases alçades, per excepció, al peu d'aquests cubs, i les veles de llurs botigues, ajuntades a l'animació del bigarrat conjunt de la gent que mercadeja o ven, en l'original mercat, afageixen a llur aspecte monumental, l'interès d'una escena de costums.

Com que la línia de l'est talla, gairebé, el centre de la població, degut al desenrotllament que de molt temps prengué per aquesta banda del raval, la muralla s'amaga, a vegades, per darrera les cases, tot treient el cap, sovint, pel cim de les teulades, els torrions o l'orla dels marlets. Entre totes les torres, surt, degut al seu contorn i doble fila de marlets, l'anomenat Cimbori, absis de la Séu, al costat de la qual s'obre un portal, o millor dit, portella o portaló, de gran trànsit, gairebé cobert, dissimulat, per un edifici ficat entre dos cubs, alçat en temps de Felip II.

D'aquesta manera, amagant-se i reapareixent, continua la muralla fins a obrir un altre portal enfront de la Basílica de Sant Vicens, de la qual prengué el nom. Portal tan majestuós, encara que més solitari, com el del Mercat; de la mateixa forma, amb el mateix rascle, i gegantins torrions, i pont sospès que els uneix.

Al flanc septentrional, s'obren dos portals, un anomenat «del

Mariscal»—es refereix a N'Alvar Dávila, mariscal de Castella en temps d'en Joan II—i l'altre, dit del Carme, obert vora una torre quadrangular—de les poques que es troben d'aquesta forma—dites dels Guzmans que forma part del palau del Comte de Crescente que per cert té un formós pati.

A la part més baixa s'obria el portal del Pòsit, i més amunt, tornant a enfilar-se els murs, tres portalons, tapiat el primer, anomenat de «Mala Ventura»; de Santa Teresa el segon, per trobar-se proper a la casa pairal de la Santa, i de Gil González o «del Rastre» el tercer, que comunica amb un passeig modern.

Les places i placetes, la major part junt als portals i portelles d'Àvila, tenen, per llur solitud i el color fosc de les pedres de les façanes, una melangia encisadora.

La de Sofraga, que dóna al portal de Sant Vicens, té uns arbres frondosos que es gronxen; una font que mormola, del temps de Carles V, i un gran casal, que fou propietat dels Àguiles, segons mostra l'escut.

La plaça que es forma enfront mateix de la Catedral té, a migdia, una portada d'arc gòtic trebolat, amb la figura d'un guerrer, i a l'altre cantó l'espaiós casal dels marquesos de Velada, que hostatjà, l'any 1534, a l'emperador Carles V. La torre de l'angle, molt rebaixada, i els tres ordres de galeria del pati, remembren la passada grandesa.

Proper al Palau episcopal—abans dels Navarmoncuendes—i al llarg d'una mena de plaça, prolongada, ombrejada per copiosa arbreda, apareixen els murs renegrits i emmarletats d'un casal, plens d'ajimesos, sense columnes, amb matacans que sobreixen per defensar dues portes—la una, tapiada.—Sobre la clau de l'obertura campeja l'escut dels Villafrancas, Marquesos de les Navas.

La plaça quadrilonga, voltada de botigues dita del «Mercado Chico», amb porxos irregulars, té a una banda la Casa de la Vila, i, enfront, l'absis de l'església de Sant Joan, que fins a començaments del xvi serví de punt de reunió del Consell.

Els carrers que foren els principals de la ciutat, afluexen a l'esmentada plaça; entre ells el de la «Rua», en el qual avui, tot i estret com és, encara pot dir-se que s'ajunta gairebé tot el comerç de la població, rublert, com es troba, de botigues i establiments de tota mena, més de l'antigor que moderns en llur aspecte ranci, a to amb la ciutat.

Entre la munió de cases pairals, bressol de l'alta noblesa castellana, a més de les abans esmentades, cal apuntar el palau dels

Polentinos, avui Acadèmia militar, el del comte de Superunda, i el del marquès de Sofraga, com a més importants.

Dels nombrosos temples que dins i fora del recinte d'aquesta mena de ciutat verdaderament Santa, es troben encara avui, cal esmentar i visitar el capítol, la Catedral.

Sant Segon, deixeble dels Apóstols, que portà al centre de la península la llum de l'Evangeli, establint-se en la antiga Abula, fou el primer bisbe d'aquesta Séu de la qual brotaren els Sants pot dir-se com les pedres.

El venerable «Ofici muçàrab» i d'altres còdexs i documents, anteriors a la invasió àrab, consignen aquesta glòria avilenca, que fins l'any 1519 restà inconeguda. En dit any fou descobert el sagrat cos del primer bisbe, en una ermita emplaçada entre les muralles i el riu, que hom suposa degué haver estat abans qualque església de certa importància.

Després d'una història complicada, barreja de santedat i heretgies, de lluites de tota mena, que tantost enlairaven la Séu d'Àvila com l'enfonsaven, és gairebé impossible saber res en ferm de llur catedral per més que es troba esmentada en documents antics—dubtosos tal volta—la, per mi, llegenda d'una Catedral alçada en 16 anys: del 1091 al 1107, en temps del bisbe Pere Sánchez Zurraquin. ¿Com pot admetre's, si queda desmentit a la primera ullada, en veure el Cimbori o, millor dit, la capella de darrera l'altar major que és la part més antiga, que mostra tot l'estil del XII o començos del XIII.

Si a l'acte de fundar, després de mil alternatives, novament el bisbat, s'obriren els fonaments, fou tan poc a poc el que anaren les obres, que transcorregueren més de cent anys fins que es pogués habilitar el temple. Així, solament en ço que respecta a la inauguració, pot entendre's la frase de «Noblemente edificada por el Conde Raimundo la nueva catedral mencionada en dichos términos por su hijo Alfonso el Emperador».

Ço que sembla cert és que en temps del bisbe que esmenta el «Cronicó de Coimbra» nomenat, al que sembla, Domingo Blasco, occí a la batalla d'Alarcos—1195—s'alçava ja la feixuga massa circular dita Cimbori, que ve a ésser l'absis pel qual hom començà d'edificar el temple, sense que per això correspongui a la capella major, com sol esdevenir en les construccions bizantines, sinó a la nau que la ceneix sembrada de capelles menors, tal com va introduir-se en el període de transició, del bizantí al gòtic, des de mitjans del XII. Caient, com cau, dit Cimbori fora el recinte amurallat,

avença de la paret a mena de torre colossal, en comparança amb les altres, lluint i distingint-se, pel doble ampit emmarletat, un al cim de les capelles absidals, d'escassa profunditat, i l'altre sobre la nau del trascor.

Aquest, diem-ne gran torrió absidal, car no deixa d'aparèixer com una altra de les torres de les muralles, solament mostra lleugeres mitges canyes, de capitells llisos, de con invertit, que alternen amb pilans i maticans majestuosos, que serveixen d'aguant a l'adarb que supleix la cornisa. De la finestra que sol haver-hi en construccions semblants, no se'n troba ni rastre; sols se'n veu una que altra de mig punt ornada de boles, del xv al xvi.

L'aspecte no pot pas ésser més avinent, amb la destinació d'acròpolis o fortalesa que desempenyà en èpoques de perill. Llur estructura bel·licosa, despullada de tota mena de trets d'estil determinat, no marca cap data fixa, però si és veritat que en el xii es construí qualque part de la catedral, i si resta quelcom de l'obra del poc conegut o gairebé ignorat, mestre del temple anomenat Eruchel, que deixà hereu dels seus béns a N'Anfós VIII, té d'ésser el gran torrió, absis, cimbori o com vulga dir-se, que tan per la seva fesomia interior com per l'encadenament i successió natural dels treballs, porta sobre les altres parts del temple, un clar segell de prioritat.

La capella major, que forçosament degué erigir-se posteriorment, no s'aparta encara de la puresa del tipus romànic en els seus finestrals d'arc de ferradura, més baixos i guarnits de dents de serra, els superiors.

Els avanços de la fàbrica de la seu, apareixen més visibles en el trascor, del segle xiii, obra deguda al zel dels bisbes i a la munificència reial.

A dita època pertany la porta de la banda del Nord que s'obre un xic més avall del braç del creuer.

Les petxines i les efigies dels Apòstols, malmeses i gastades, que es veuen a algun costat de dita porta, amb llurs repises i cobricels; les figures dels àngels, dels vells, dels benaurats i dels rèprobs, soles o agrupades, distribuïdes per les cinc ogives concèntriques, alternant amb garlandes petites, de relleu, hi estan esculpides, sobretot les més menudes, del timpà, amb una finor de treball notable.

Aquests relleus del timpà representen: els de la sèrie inferior, els 24 de l'Apocalipsi, asseguts; els de la segona i tercera, chors d'àngels al redós del Déu-home, i la coronació de la Verge pel seu

Fill, el superior; mostres, totes, esplendentes del primer període de l'art gòtic. Dos segles després, el mateix art, més avançat, acabà l'obra en posar-hi l'àtic subtilment trepat amb una altra imatge del Salvador al bell mig cobricelada per un munt de filigrana.

Per tal de completar l'aspecte marcial del temple, s'alçaren als seus peus dues torres que, tot contrarrestant l'empenta de les naus, guardessin la façana principal, de gran mesquinesa ambdues, sense, però, estar desproveïdes de cresteria i de certes filigranes i regustos de la romànica austeritat. La del cloquer fou la sola que es terminà, i ocupa la part del Nord; l'altra es quedà a la mateixa alçària del frontis. Les finestres de les dues torres, tant les de la part baixa, figurades, com les de les campanes, es fan veure per tenir poc pronunciades les ogives i per la gruixària de les motllures. Els pilans pugen en elles d'una sola tirada, i acaben en unes agulles exagonals, que formen els angles de la barana emmarletada. No mereix pas l'atenció la capçalera pobre que s'alça sobre la plataforma, posada allí en temps molt més propers. Les enfilades de boles que, des de certa alçària, i amb un caiet ben original, mosseguen els caires dels pilans que guarneixen les dovelles de les finestres, tot traçant, al damunt de les superiors, un frontó agut fins a tocar amb el fris d'arabescos romboidals, senzill i elegant, que corre al dessorra dels marlets, fan confondre el càlcul veritable de l'època de llur construcció, car si bé per una part aquesta mena d'ornat es vincula a l'època dels reis Catòlics, per l'altra, es presenta anterior, molt de temps enllà, al caràcter de l'obra. Hom es troba doncs, que, o bé s'usaren amb gran precocitat aquestes enfilades de perles, o bé dites torres, tocant al seu acabament, són menys antigues del que sembla; aquesta conjectura ve a reforçar-la el color fosc de la pedra molt consemblant a la d'altres construccions avilenques del segle xv.

El frontis degué segurament ésser reduït a la grandiosa lluernia ogival de calats meravellosos que el cenyeixen com a la resta de l'edifici, lliure llavors de la teulada que avui ofega la seva gràcia. Aquesta part de la Catedral degué tenir molt de temps una porta senzilla, sense cap mena d'escultura, llisa, cosa que vénen demostrant les cites dels documents en parlar dels actes solemnes que es celebraven a la Séu durant el segle xii ja que solament esmenten la porta dels Apòstols.

La porta de la façana principal, no descobreix pas la mà franca del qui segueix l'estil de la seva època, sense tenir cura d'adaptar-se a l'estil general de l'obra, gairebé presumint de bades millorar-se

lo. El que sí endevina és la mà poruga i inexperta del qui sense comprendre'l imita ço que ja no s'usa.

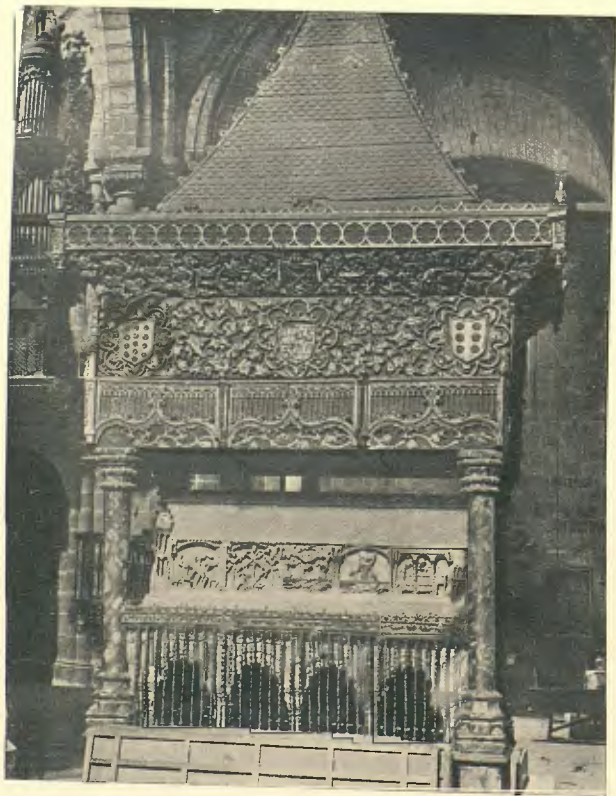
L'amplària de l'apuntada arquivolta està revestida amb motllures i garlandes mal estrafetes, i amb jonquillos de procedència barroca, com demostren llurs basaments dels costats. Les dovelles s'adornen, per cert amb molt poc garbo, amb florons gruixuts, i guarden els brancals dos gegants coberts d'escates que duen a una mà un escut i a l'altra una maça, figures més grotesques que artístiques. A les petxines, ressalten, sobre núvols, les imatges de Sant Pere i Sant Pau, i dins els set nínxols del segon cos, mig partits per columnes exòtiques que tenen per repeu mascarons aixafats, i com a cobricel unes cobertes ridícules, figuren el Salvador, titular del temple, i els patrons de la ciutat, Sant Vicenç, Sant Segon, Santa Teresa, i les Santes Sabina i Cristeta. L'àtic, més extravagant encara que la resta, porta el blasó del capítol, l'Agnus Dei, i les estàtues de la fe i de l'esperança, amb la imatge de Sant Miquel al cim. A l'angle del vèrtex es llegeix la data del 1779, que bé podria ésser la de la construcció de la porta, si bé és de difícil comprovació, car, en dita època, el xurriguerisme, que sembla que degué engendrar-la, s'havia ja per fortuna enfonsat.

Però, malgrat tants defectes, a mitja llum produeix el conjunt, certa il·lusió i no dissona.

Alta, estreta, majestuosament ombrívola degut al to fosc, natural de la pedra picada, més que a l'escassetesa d'obertura, presenta l'interior de la Catedral el tipus correcte del gòtic, més gallard que luxós, excessivament refinat i gens corromput.

Sostenen les voltes, arcs creuats, daurats els de la nau major, i enriquits ensems amb claus de florons penjants. D'aquesta nau, pot dir-se que no té murs, perquè tots els que s'alcen sobre les naus menors els ocupen dos ordres d'arcs subtils i finestres foradades fins al vèrtex de les llunetes entretallades amb arabesc de dibuix diferent. En altres temps, tingueren vidrieres de colors els que avui estan tapiats.

Més enllà de la quinta volta, talla les tres naus un creuer que mitjançant arestes en la intersecció amb la central, forma una estrella. La llum suau del creuer penetra pels magnífics agimesos gòtics, oberts dos d'ells al tester d'algun braç, sota una claraboia gran, les vidrieres de la qual representen figures de Santes màrtirs. Al cim de l'absis s'obren també grans finestrals, en els compartiments i roseons dels quals, com també en els dels agimesos perfectaments bizantins que volten la capella major, són bellíssimes les vidrieres de colors.

ÀVILA : BASÍLICA ; SEPULCRE DE SANT VICENS

Ob. P. X. París

ÀVILA : ESGLÉSIA DE SANTA TERESA ; ANTIGA CASA PAIRAL DE LA SANTA

ÀVILA : ESSLÉSIA DE SANT PERE

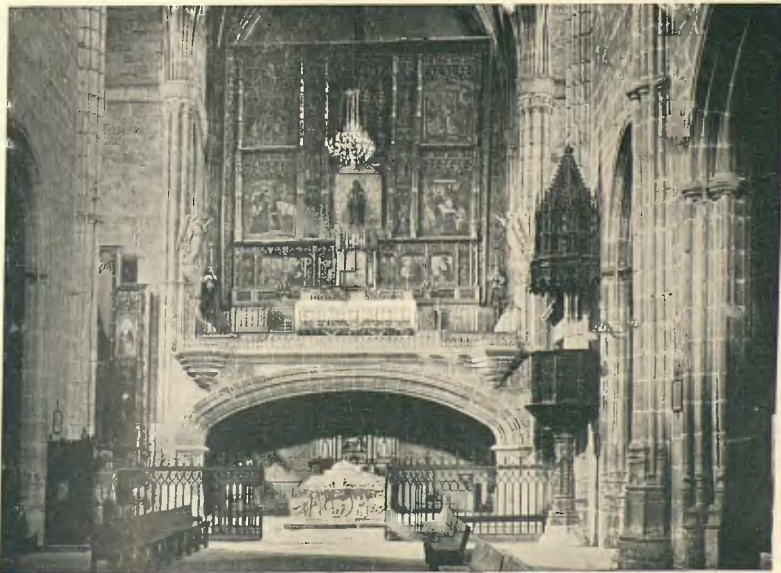

Cls. F. X. Perés

ÀVILA : ESSLÉSIA DE SANT PERE ; PORTA DEL COSTAT N.

ÀVILA : ABSIS DE L'ESGLÉSIA DE SANT PERE

Cis. F. X. Perés

ÀVILA : ALTAR MAJOR DE L'ESGLÉSIA DEL CONVENT DE SANT TOMÁS

ÀVILA : ESSLÉSIA DE SANT TOMÀS ; SEPULCRE DE L'INFANT JOAN

Dis. F. X. Parés

ÀVILA : ESSLÉSIA DE SANT TOMÀS ; CLAUSTRE DELS REIS

Arreu, gairebé en totes les capelles de la girola i del cos principal del temple, es troben enterraments de bisbes sebollits en sepulcres o lloses més o menys artístiques, prelats de la Séu avilenc, i alguns d'altres Séus, de totes èpoques.

El més sumptuós, el de més gran importància artística, i també una de les joies més preuades del temple, és el que guarda les despulles del famós bisbe i escriptor N'Anfós Fernández de Madrigal, conegut vulgarment pel «Tostado». L'insigne prelat, copiós i savi literat, humanista i teòleg, reposa en un sepulcre meravellós d'alabastre, darrera l'altar major, en l'arc central. Cisellen la brunyida pedra escultures fines i petites, encisadores, detallades com si fossin d'orfebreria, d'admirable expressió, relleu i elegància. Les del sòcol representen el Naixement i l'Epifania; els pedestals de les columnes, les virtuts cardinals i teològals. Però, encara avantatja tots aquests treballs l'efígie del baró portentós, vestit de pontifical i assegut en rica càtedra, fent semblant d'escriure una de les obres innombrables que foren l'astorament del seu segle i l'aliment de moltes generacions. Aquest home de virtuts que s'aparellaven amb la gran saviesa, que fou tingut per Sant, arribà a escriure una quantitat tan gran d'obres que creà la dita de la llengua castellana «escribe más que el Tostado».

Ja que ens trobem darrera l'altar major i el presbiteri, parlem de l'interior d'aquest absis, girola o hemicicle, com vulgueu, que és la glòria major de la Catedral, per la seva esplendidesa, seriosa majestat i riquesa, obra que moltes Catedrals de primer ordre poden ben bé envejar. La nau d'aquest hemicicle és fosca, pot dir-se sense exagerar, tenebrosa, cosa que li dona encara un segell més original i misteriós. Aquesta nau ombrívola es compon de dues naus, en veritat, una d'estreta, arrambada al trasaltar, i una altra de més estreta encara—no arriba als set pams—que gira tot descrivint un semicercle, o millor dit, una elipse major, per davant les capelles. Separa tan solament dites naus una successió curva de columnes de fust prim i capitell llis romànic, que reben el pes de les voltes marcadament apuntades. Les finestres del fons de les capelles, que formen una mena de ventall, estan closes o bé reduïdes a espitlleres, i això és causa de que regnin en el recinte de la girola, fins al migdia, la fosquedat i el misteri.

Ço que primer es veu, és el respatller de l'altar major, que emplena els arcs de comunicació amb el presbiteri, oberts, sense dubte, abans d'alçar-hi el retaule. L'ornamentació d'aquesta banda de la girola està formada per uns relleus grans que representen

els evangelistes, medallons i un bon nombre de treballs d'estil plateresc menys primorosos del que caldria esperar, vista l'època en què foren executats.

Les capelles absidials són nou, de tan poca fondària, que llur desenrotllament no arriba ni al quart d'esfera. La construcció és del XII; i els sepulcres que es troben en elles són, com ja hem dit gairebé tots de bisbes del XIII.

La capella o altar major és d'estructura majestuosa, planta llargaruda, elíptica, i té dues fileres de finestrals, bellament decorats, tretze per fila, flanquejats els inferiors per columnes i mig partits per agimesos; i els superiors, de major amplària.

El gran retaule de l'altar és en bona part obra d'en Pere Beruguete, pare del celebrat Anfós. Les deu composicions de la base representen Sant Pere, Sant Pau, els quatre Evangelistes i els quatre Doctors de l'Església; les cinc del cos principal: la Transformació, l'Anunciació, el Naixement al mig, l'Adoració dels Reis d'Orient i la Presentació de Jesús al Temple i les cinc del cim: l'Oració, la Flagel·lació, la Crucifixió al mig, la Davallada als llims i la Resurrecció, pintades aquestes cinc l'any 1508, per en Joan de Borgonya, primer de la dinastia dels grans artistes que deixaren meravelles com el cadiral de la Séu de Toledo.

El bisbe Fra Francesc Ruiz, nebot i company del cardenal Cisneros, fou el qui encarregà les belles vidrieres d'aquesta capella major i les del creuer marcades totes amb el seu escut episcopal — cinc torres —.

La reixa formosíssima que tanca el presbiteri, la del Chor i la tanca que travessa el creuer, són del temps del bisbe Carrillo, i d'època un xic més avançada, les dues troncs de ferro daurat a una i altra banda de les columnes que toquen al presbiteri, obres d'aspecte i treball ben puríssim i original.

Arrambats a aquests pilans del presbiteri, s'admiren dos retaules de gran beutat, dedicats, el de mà dreta, a Sant Segon, i, a Santa Catarina, el de mà esquerra.

El de Sant Segon, fou el primer monument que l'església d'Àvila consagrà al seu apostòlic fundador després d'aparegudes les santes despulles, que foren traslladades l'any 1594, en mig de grans festes, a la Séu, i dipositades més tard definitivament a la bonica capella, obra del famós arquitecte Francesc de Mora, que estaféu en miniatura, la planta de l'Escorial amb un chor al peu per a l'Abat cinc capellans. Per cobrir aquesta capella fou precís derrocar i un dels cubs de la muralla, gairebé al costat del cimbori. Les ve-

nerades despulls reposen en mig d'un tarrabastall d'escultures xurrigueresques que emplenen tota la capella.

Una porta amb l'estàtua del Sant al cim, i una escala de dos ramals, donen molt a prop del cimbori, al carrer de Sant Segon que voreja les muralles.

A l'altra banda del trasaltar, oposat a la capella de Sant Segon s'obre, des del segle XVII, la capella que manaren construir els nobles Ferran de Toledo i Sanxo Dàvila, la qual després de permanèixer sospeses les obres molt de temps féu acabar el seu patró marquès de Velada sota l'advocació de Sant Joaquim i Santa Anna, pintats en el retaule. El mèrit de la ponderada arquitectura d'aquesta capella es xifra en la mitja taronja que la sopluja, nua com la resta. Contrasta amb tal senzillesa, la volta del renaixament de la sagristia quadrada, de ric aspecte, vuitavada mitjançant quatre arcs ogivals en els angles, amb la clau daurada, com són també les arestes, roblerta demés tota ella de nínxols amb escenes de la Redempció. El que guarda dita sagristia de més bell és el retaule d'alabastre anomenat de Sant Bernabeu, molt semblant als de Sant Segon i Santa Catarina, potser més fi encara de cisell, però gairebé pot assegurar-se que és de la mateixa mà. Pintures curioses que representen la presó i llibertat del príncep dels apòstols, exorren la porta del reliquiari—del XV com pintures—que entre altres coses guarda una meravella, la custòdia, obra del famós orfebre en Joan d'Arfe, la primera que eixí de les seves mans, obra exquisida, de sumptuositat i finura encisadores fins en llurs detalls més petits.

El cadiral del chor -1536—treballat per en Cornelis d'Holanda està rublert de mil detalls delicats dins l'estil plateresc que hi deixà estatuetes, i alts i baixos relleus, en passatges de la vida de Sants i en les columnetes finíssimes dels setials, cobricels, plafons, etc.

En el traschor, figuren, repartits en quadros i medallons, magnífics relleus amb escenes del Nou Testament, 14 profetes asseguts en el fris, un capriciós coronament de nens, esfinxs i centaures, entrelaçats amb garlandes i cornucòpies; corre de pilar a pilar un arc molt pla, i, al bell mig del cim, un crucifix de marbre de l'any 1536. Digne d'esment és també la pila beneitera d'aquesta Séu.

El claustre és de galeries ogivals, però sense que pugui dir-se que sigui gòtic, perquè té de tot, com la vinya del Senyor; hi figuren totes les èpoques, si bé la que hi deixà més rastre fou l'obra del XV.

En les parets i a terra es veuen molts enterraments, com en les

capelles. Gairebé pot dir-se que la millor de totes és la de la Pietat, la qual mostra una bona reixa plateresca, bones pintures i millors vidrieres. La de Sant Jeroni amb el sepulcre del seu fundador el canonge Ordóñez, és agradable i presenta certa importància.

A la part de migjorn, s'obre en el mur un arc imitació del gòtic, flanquejat d'agulles, que dona entrada a una sala espaiosa d'importància històrica, car en ella es reuniren els comuners, abans de llur trasllat a Tordesillas. Dita sala té daurades les voltes i les claus; les finestres són de mig punt orlades, per la part de fora, amb boles, i, per la de dins, amb garlandes; les vidrieres de color són formosíssimes. S'anomenà llibreria, més com en un dels sepulcres jau el cardenal Francesc Dávila—1606—amb els seus nebots, els escuts dels quals segellen les claus de les voltes, avui porta el nom de capella del Cardenal.

Visitem ara la basílica famosa dedicada a Sant Vicens.

Segons la llegenda, en temps de Dioclecià, arribà a les portes d'Àvila, un jovecell cristià anomenat Vicens, fugitiu d'Èvora, acompanyat de les seves germanes Sabina i Cristeta. En descobrir-los, enlloc d'oferir-los refugi, els empresonaren, i feren del lloc, el teatre de llur martiri, car els seus caps, en no voler abjurar el catolicisme, foren aixafats al damunt d'una pedra. Restaren solament insepults els cossos, en el mateix lloc del martiri, per a major ignominia.

Llavors, segueix dient la llegenda, eixí, d'un amagatall proper, una serp terrible que es convertí en guardiana de les despulles, i espaordí les aus de rapinya i els homes que intentaven profanar-les.

El primer que ho intentà fou un jueu, guiat per una curiositat maligna. La serp, en veure'l, se li enroscà al cos i apretà tant les anelles, que de poc l'ofegà. Sols en invocar el nom de Jesús i fer la prometença de rebre el baptisme afluixà el monstre la pressió i deixà anar la presa.

El jueu, que era molt ric, a més de donar als màrtirs honrosa sepultura, en aclarir-se la boira de les persecucions manà bastir un temple dedicat a Vicens, construcció primitiva, que gairebé pot dir-se que serví de fonament a la Basílica, que és una de les joies d'Àvila, emplaçada a l'angle que formen les muralles de l'Est i del Nord, enfront d'una de les principals portes que tenim esmentades, en terreny desigual, isolat, lliure, entre arbres, dominant sobre el rost que té al darrera i a un costat, arrabals pintorescos, amb les seves esglésies i extensos horitzons, com si fos un castell, sem-

blanca que li donen els marlets; castell d'imposant grandesa i majestuós caràcter, de trets harmoniosos, ric de detalls, i formós de to. És una visió encisadora que comprèn a tots els qui arriben al seu davant.

El rei Anfós X, el Savi, en visitar la Basílica l'any 1273, la trobà—segons diu la Crònica—«Mal parada y para se caer, necesitada de pronto refuerzo para acabarla».

Si s'examinen bé i s'interpreten aquestes paraules, es veu que tractaven d'una obra nova, a mig construir, i no d'una fàbrica vella per a reparar, car gairebé pot assegurar-se que la primitiva església s'havia enderrocat per tal d'alçar-hi la gran Basílica.

La façana occidental, que fou probablement la darrera en ésser construïda, ens mostra una ogiva grandiosa eixoplugada en un atri que corre entre les dues torres que avancen un xic més que la resta de l'edifici.

El primer cos de dites torres és una ogiva alta, figurada, que comprèn dos arcs de mig punt, i columnes que baixen perllongades com els pilans dels cartells. Els dos finestrals del segon cos són unes ogives sostingudes per columnetes romàniques, obertes en forma d'elegants agimesos, les de la torre de migjorn com degueren ser-ho les de l'altra, avui tapiades.

A la torre de migjorn li manca el tercer cos que en la del Nord s'alça des del segle xv, mancat de veritable estil. La diferència d'èpoques prou es nota, com gairebé en tots els monuments d'Àvila, en el to de la pedra picada, rogenca i daurada la del xiii, i fosca, la del xiv i xv.

Les finestres, que permeten veure les campanes de la torre—cloquer—tres per banda—tenen, per comptes d'arc, un angle de línies convexes, la del mig orlada amb doble filera de boles.

A la planta baixa, donant a l'atri, s'obre, en cada una d'elles, una capella.

L'atri, que ben bé en podríem dir cimbori, és de gran alçària, de volta de vuit arestes creuades, de motllura ampla, reunides en la clau del mig, que arrenquen dels pilans que sobreixen dels angles.

La porta principal que eixopluga l'àmbit és del més bell que produí l'art bizantí, i parella en beutat a la del nostre monestir de Santa Maria de Ripoll.

És bizantina, encara que d'època avançada, d'estil i aspecte sever, però sense mostra de cap mena d'innovació ni barreja. La seva bellor prou veu hom tot seguit que s'escau en el refinament i exuberància del treball, el qual no pot pas ésser més exquisit.

Festonegen els dos arcs de l'entrada, un fullam preciós que serveix de marc als relleus de dins, que representen les paràboles de Llätzer i el ric, a fi de condemnar l'avarícia i enlairar la pobresa. Dos caps, un de brau i l'altre de lleó, sostenen al dintell tot presidint el pilar, que migparteix la porta, una imatge del Salvador assegut. Arrambats a les columnes que flanquegen, l'entrada per cada costat, es veuen, sis per banda, uns apòstols, flacs com mòmies—com totes les imatges de la mateixa època—però expressives, com poques en vegí en totes les meves excursions. La fila de capitells que corre damunt els caps dels Apòstols és d'extraordinària beutat, i de tanta elegància i puresa com els del més bell corinti; i les columnes en què recolzen, que s'alcen del paviment—les dues que toquen la porta, entortolligades com una corda—no poden ésser ni més decoratives ni més gracioses. Els semicercles de l'arquivolta mostren gran riquesa decorativa, goso a dir meravellosa; tan finament treballades són les espirals de fulles, que hom creu eixides de mans de fada, i tan ben esculpides, tenint en compte el natural, que sembla que el vent més lleu ha de desprendre-les i arrossegar-les per terra com les aus i animals que en elles s'enreden, que semblen, també, promptes a lliurar-se del seu jou per tal d'emprendre la volada o saltar vers els camps propers... Tanta és la seva admirable naturalitat. Al cim de la porta es perllonga horitzontalment, una recolzada d'arcs que eixopluga nombroses figures arrupides. Llàstima que els cisells treballessin sobre una pedra tan tova i frèvola; d'haver-ho fet amb marbre, no es trobaria l'obra meravellosa, tan malmesa com se'ns presenta.

Contemplant la basílica pel darrera, és com millor es fa hom càrrec de la seva unitat admirable i majestuosa, de la magnificència de les ales del creuer, que esfonsen llurs fonaments, la del Nord, en les profunditats de la desnivellada terra per on pugen els contraforts espadats, prop dels tres absis que surten del pendent amb graduada preeminència, en totes les seves dimensions, el del mig, de puresa bizantina, i tots tres, partits de dalt a baix per columnes molt primes, i horitzontalment, per tres recolzades treballades i estretes que els cenyeixen, l'una sota les finestres, l'altra al nivell de l'arrencada dels arcs, i el tercer per sobre les dovelles. Els finestrals dels absis són del més pur i bell bizantí, com les escultures dels meravellosos capitells de la cornisa i els caps d'animals de les canals. És cosa verament sorprenent el respecte guardat a mitjans del XIII, per l'arquitecte a l'estil, sense barreges de velles tradicions.

L'àmbit exterior de la basílica fou el cementiri de les famílies cabdals de la noblesa, que sols volien que llurs despulles fossin sebollides en la ja llavors cèlebre i preuada basílica. En els sepulcres que encara resten es troben tots els ordres arquitectònics en llurs diferents períodes.

La porta del Nord, tot éssent menys rica que la principal, és, potser, en el seu gènere, més característica. Les set arcades concèntriques en disminució, sols presenten com a ornament florons i algun que altre jonquell en les arestes; els capitells, en canvi, tenen esculpits estranys i curiosos grups d'animals i lluites de lleopards. La clau de l'arc interior, duu esculpit el monograma de Crist, tal com sol trobar-se en gairebé totes les esglésies aragoneses, molt escàs, en canvi, en les de Castella. En una de les petxines es veu la imatge de la Verge en el moment de l'Anunciació, i en l'altra, l'estàtua d'un rei. Un pòrtic de dotze arcs, separats de tres en tres per un senzill pilar, eixopluga aquesta porta ben interessant.

A l'interior de la basílica llueix el bizantí amb tota la seva puresa i austeritat, en els pilars quadrats, d'angles enfonsats en els cantells, de sòcol circular, d'una sola columna en cada front i capitells amb fulles de roure, de semicercle peraltat en els arcs de comunicació, com ho són també els de la tenebrosa galeria que corre al seu cim, tot descrivint uns severos agimesos. La motllura que s'estén sobre aquesta galeria i a l'entorn dels pilars que munten a rebre l'arrencada de les voltes majors, on es troba un puntet d'influència gòtica, és igualment del més pur bizantí.

L'august edifici serva dins el seu to fosc una harmonia asombrosa de proporcions, caràcter i llum. Sis voltes desenrotllen les naus paral·lelament fins a desembocar en el creuer. El cimbori o centre de dit creuer, és un assaig del gòtic, que redueix a octògon la cúpula quadrada, en el seu cos superior, mitjantçant unes petxines apuntades, que tanquen l'estrella que es forma, i obre quatre ogives amb vidrieres de color en els quatre fronts.

Sota l'arc toral de la dreta, s'alça, completament isolat, el sepulcre dels màrtirs, objecte que fou de certes supersticions medievals. Pertany a l'època de la basílica—XIII.—L'arca de pedra que guarda les santes i venerades despulles, es troba suspesa sobre dotze arcs petits, lobulats, que arrenquen de columnetes, retorçades en espiral la major part, omplertes les petxines amb estatuetes que representen els Evangelistes i profetes. Al redós de la urna suspesa en aquest pedestal, es veuen curosíssims relleus; a la cap-

çalera figura el Salvador i als peus, l'Epifania, cobricelats arribats per uns dossers treballats, hom diria, més que per un escultor per un orfebre. Dins els cinc compartiments de la banda de l'epístola, els relleus representen la Presentació dels màrtirs allí sebollits, els jutges, llurs turments, mort, la defensa per la serp i llur enterrament. La banda de l'Evangeli està rublerta de reis, frares, guerrers i homes a cavall que semblen representar el trasllat i acompanyament de llurs santes despulles a la basílica.

El dosser del monument està format per un pedestal, que estrafà el jaspi, i sosté quatre columnes de capitells ornats amb perles, que aguanten un pabelló feixuc, brodat de fulles de vinya daurades, amb un arquiteau d'arqueria conopial, i esculpit en el fris l'escut reial, el del bisbe i el de les cases nobles que contribuïren a la construcció de l'obra, que curulla en piràmide, en la qual cimeja una imatge petita de Sant Vicens.

Dins la basílica jau també Sant Pere del Barco.

Un altre dels monuments avilencs és l'església de Sant Pere emplaçada a l'extrem de la plaça del Mercat Gran, temple de grans proporcions, monumental i de veritable valor artística. La façana, de pilars senzills i porta de semicercles romànics, de característica gravetat i en disminució, gradua les múltiples arquivoltes exageradament baixes, la llisor dels capitells, el segon cos de recolzada dentellada i el magnífic rosetó, guarnit de punts en la circumferència i partit per raigs en forma de columnetes convergents, mostren del tot la seva importància i interès.

L'interior és molt semblant, per no dir igual, al de la basílica de Sant Vicens, en pilars, voltes, arcs i ornamentació; presideix la mateixa distribució, l'elegància seriosa i fins la mateixa fosquedat i parell misteri, que li dona majors proporcions de grandesa.

La parròquia de Sant Andreu, en un dels ravals, prop de Sant Vicens, és també bizantina. Té dues portes, tres naus a l'interior, d'arcs molt alts de mig cercle, pilans rodons, capitells de fulles i a l'absis, quatre formosos finestrals.

La de Santiago, mostra un cloquer vuitavat, i fou reformada a les darreries del gòtic. La nau és espaiosa, irregular per la desigualtat de l'amplària de les voltes de creueria, i a l'altar major un bon retaule del xvi. És la parròquia més antiga de la ciutat, i en ella feien els cavallers la vetlla de les armes. S'hi celebraven també les solemnitats més importants d'Àvila.

La parròquia de Sant Joan, al bell mig de la vila, el pòrtic de la qual, com ja indicàrem, serví de reunió del consell en llunyans

temps, guarda la pila baptismal en la qual rebé el sant sacrament, el 7 d'abril de 1585, Teresa de Jesús.

Dins l'església del convent de Dominiques de Sant Tomàs, el millor de la ciutat, fundat per na Maria Dàvila i afavorit pels reis Catòlics, mercès a la influència del cèlebre Tomàs de Torquemada, primer inquisidor general, dorm la son eterna, en mig de nombroses obres d'art, aquell malaurat príncep en Joan, únic fill baró dels esmentats reis catòlics, la mort del qual deixà l'herència de les coronas d'Aragó i Castella en mans de la desventurada Joana la boja. El príncep jovencell jau dins una magnífica urna flanquejada d'àguiles, en els caires, i de medallons que duen relleus primorosos representant la Verge, Sant Joan i altres figures simbòliques. Voregen la coberta angelets amb trofeus, blasons i calaveres enllaçats amb garlandes. L'estàtua jacent del príncep, manada esculpir per la seva muller, Margarida d'Àustria, embolcallada amb els plecs flexibles i elegants del mantell, l'espasa a l'un costat, tirats els guants per terra, i, al cap, la diadema, és quelcom rublert de magnificència que corprèn per la naturalitat i encisa per la finor de la portentosa execució. El seu semblant d'adolescent és tan bell i, ensems tan apacible, que els ulls no es cansen de mirar-se'l.

El cadiral del chor és una vera filigrana, i els dos setials anomenats dels reis, llueixen un treball de trepar meravellós en els nacles, que els serveixen de cobricel. Per tal, sense dubte, de deixar lliure la visualitat del sepulcre, l'altar major s'alça, al cim d'un arc rebaixat, al nivell del Chor i al seu davant. El retaule de l'altar major és gòtic i les seves pintures, com el finíssim treball de la fusta, són notables.

Dins la quarta capella es troba un sepulcre esplèndid i dos nínxols, que contenen les despulles de Dàvilas i Velazquez, servidors dels reis catòlics i del príncep, obra preuada, deguda al mateix autor del sepulcre de Don Joan. Els dos claustres del convent, anomenat l'un del silenci... i l'altra dels reis mostren diferent i bella poesia.

En la vellúria tingué gran anomenada la sumptuosa església dita senzillament Capella de Mossèn Rubín de Bracamonte. Per cert que no fou pas el seu fundador el senyor de Fuente el Sol, mossèn Rubín de Bracamonte, encara que dongui el nom al que fou col·legi de noies, l'any 1480, després beateri, i, més tard, veritable convent de religioses. La fundadora fou una tia seva, muller de n'Andreu Vázquez Dàvila, Maria de Herrero, de la qual senyora hagué el patronat per herència, aquest mossèn Rubín, fill de l'almirall de França, anomenat també Rubín, diminutiu de Ro-

bert, vingut a Castella en el regnat de n'Enric III. L'estil de l'església, que no pot pas ésser més luxosa, és una barreja de gòtic i renaixement que mostren les diferents èpoques de construcció.

La casa pairal de Santa Teresa, és a dir, de n'Anfós de Cepeda, fou més tard església i convent. La façana és barroca, de grans pilastres, porta de tres arcs, la imatge de la Santa en el segon cos, una finestra en el tercer i, al cim, un frontó triangular que s'alça sobre un gran escut.

Del que fou casal dels Cepedes, en veritat no resta gairebé res del temps de la Santa. L'habitació on nasqué es troba convertida en una capella de mal gust, rica, si no, en quantitat, en qualitat, en records de la Santa autora de «Las moradas», relíquies com la sandàlia, el bàcul, el rosari i el retrat de la dolça esposa de Jesucrist, que emplenà amb la seva memòria tota la ciutat i tota la regió castellana.

Altres nombrosos temples, convents i ermites s'alçaren, i encara s'alcen alguns, dins i al redós de la ciutat reliquiari. Bona part d'ells cresqueren i es conserven sota el patrimoni de la noblesa castellana, de famílies de ranci llinatge, com els Aguilas, Dávilas, Velázquez, Bracamonte, Maldonados, Castellanos, Velada, Parcent i altres que tanta d'esplendor donaren a «Àvila dels cavallers».

Parlar de les esglésies i convents que encara existeixen, seria cosa de mai acabar. Solament recordarem que molts d'ells conserven preuades obres d'art i records, com són les de Nostra Dona de Gràcia, dedicada després als Sants Just i Pastor, que abans fou mesquita, la qual guarda les despulles de Sant Tomàs de Villanueva que en fou vicari i en la qual visqué reclosa Santa Teresa quatre mesos quan solament tenia setze anys, per voluntat del seu pare «más bien para prevenir peligros que para corregir vanidades» segons expressà el vell cavaller.

Al nord de la ciutat, en una masia que abans havia estat cementiri de jueus, s'establí, en 1515, el convent de l'Encarnació, de carmelites, que començà éssent anys enrera beateri, format dins la ciutat per n'Elvira de Medina. La situació de la masia no podia ésser més apacible entre hortes i arbredes a vista dels murs d'Àvila plens de torrions sobre el cim de pedres, i al redós de camps, aigua i flors. Allí prengué l'hàbit Teresa de Cepeda, el 1533, i un any després, professà.

Àvila, apareix com un sepulcre il·luminat encara pels reflexes del passat. Les seves ruïnes són, com hem vist, veritables ruïnes,

que mans d'arquitecte, impulsades per la febre restauradora, tot just gosaren de tocar. I això és, potser, un dels seus encisos.

En Barrès, digué que l'Acròpolis emociona com un altar abandonat. El mateix succeeix enfront de la ciutat dels sants: tanta és la força del nom de Teresa de Jesús, que domina tota la vetusta vila, i regna al cim d'aquells murs xorcs i tremolosos.

¿Què hi fa que la ciutat esbargexi pels seus carrers estrets, els milers d'habitants que no poden arribar a donar-li un simulacre real de vida, ni que els seus ombrívols i hermètics casals sequeixin sense habitants, les seves esglésies i convents menys esplendorosos que abans, si, malgrat tot, conserva l'ambient d'aquella època llunyana?

A posta de sol, quan els darrers raigs de l'astre, abans de desaparèixer darrera els pics nevats del Guadarrama, tenyeixen d'irisacions rosades la ciutat, el record de la santa i mística escriptora, de la restauradora del Carmel, l'embolcalla en una apoteosi resplendent. Llavors, sembla reviure el record amb major força i surar pel sagrat recinte, per les capelles que alçà el seu zel, enderrocades o a punt de caure, l'alè, la respiració de la verge Teresa, que exhala la flaire de les flors, de nobles flors de poesia i d'amor, sorgint amb força la sublim grandesa que fou. I llavors es veu més clar encara que és l'ànima de Castella.

Sí, això és Àvila, l'expressió completa de l'ànima castellana aspra, enèrgica, concentrada i noble. L'altívola vila, emplaçada al cim del tossal, l'agrupació de pedres que dormiteja en mig de la solitud castellana, s'albira arreu. Del cim de les seves muralles, de les formoses i ossudes muralles, gairebé intactes, es domina la regió que sembla eternament davastada que li serveix de marc.

La solitud que regna als entorns, evoca la idea de la mort, del suprem desprendiment, fons de l'ànima castellana. Per tots els recones de la ciutat sura, viu—repeteixo—la mística heroïna Teresa, tot emplanant-la i santificant-la, ensems que reviu dins les muralles tota una època.

Com ja he notat, en la capella que fou cambra de la casa pairal dels Cepedas, en el convent alçat sobre la casa i jardí on jugaven la santa i el seu germà Roderic, es conserva el retrat de Teresa de Cepeda, preciosa tela, que mostra els trets i l'expressió d'aquella fesomia que lluny d'ésser efeminada fa entreveure una ànima forta i moderada, d'un tremp d'acer, bona i noble, concentrada, prompte a la lluita sempre, sense desitjar-la però, i, com tots els seus, disposada a complir el seu deure, tot el seu deure.

D'aquell convent que, com he dit, part enfora de les muralles dins una vall petita i estreta, entremig de ruïnes i miserables casotes, s'alçà i prengué el vel, sobre la clau de la qual apareix l'escut dels Ahumadas, cognom de la seva mare, sortí vers la propera Àvila la reformadora que temps a venir sortiria de les muralles amb les galeres, camí dels planells erms, per tal de fundar o visitar monestirs, portant per bagatge solament un Jesuset, una pila d'aigua beneïta, un rellotge de sorra, una campaneta per als tocs d'oració i plats i olles de terrissa. En visitar les terres que solcaren les sandàlies de la Santa encara reviuem els costums i els successos d'aquells llunyans temps.

Teresa de Jesús reposa, cosa bon xic estranya, en el son dels benaurats, a Alba de Tormes; però l'ànima del seu poble segueix éssent la mateixa.

Àvila dorm pregonament. Hom se n'adona a poc d'entrar-hi. Els seus guerrers i cavallers dormen sota les lloses de les esglésies, els seus Sants en els sepulcres dels temples; pels carrers estrets i torts comptats ciutadans, algunes grisetes i els cadets de l'Acadèmia, d'Administració i Intendència militar, que hi posen un xic d'alegria, han substituït els ferrenys cavallers d'antany i els seriosos frares d'altres temps. Per les places típiques, en canvi, passen a l'hivern, prenent el sol amb cert orgull, embolicats en llurs mantes esfilagarsades i esparracades, embossats fins als ulls, altívols i asseogats, insensibles a llur misèria, sense esperança ni desitjosos de sortir-ne, pobres semblants als d'altres temps, com ells portant amb supèrbia la desgràcia llur, com si fos un sacerdocí, sense sollicitar pietat, demanant tan sols una petita almoïna, a la qual creuen tenir dret.

Àvila, amb el seu esperit secular, la seva poesia mística i la cavallerositat i austeritat castelleses, resta sempre closa dins les estupendes muralles, és l'admiració del món i el prototipus de les viles castelleses, afermada al propi ronyó de Castella, l'esperit de la qual es respira, es rosega fins en l'aire i en la pols de la ciutat relíquia.

Des del cloquer de la Seu i des del despatx del senyor bisbe—que és un dels magnífics cubs de la muralla, que dóna sobre l'assoleïat passeig que les voreja—es gaudeix un panorama castellà, el més castellà que pugui haver-hi.

La mirada es perd pels planells pedregosos del Guadarrama, pels montículs i espadats d'escasses garrigues, i pels esfumats perfils de la serra de Gredos d'on prové la gelada tramuntana que

flagella la vila a l'hivern. Escampats per l'ampla plana van descobrir-se poblets i caserius, bressol, la major part, de la més alta noblesa castellana.

Per aquella terra eixuta i fosca, rublerta de pedruscall, es trobaven els camins i viaranys que, exaltada per la severitat del lloc i per l'ambient tràgic, escollí la nena, després Santa, acompanyada del seu germà en Roderic, confident de les seves esperances, per anar a cercar la corona del martiri.

30 novembre, 1926.

COMTE DE CARLET.

Curs d'Iniciació Geogràfica

PROSSBUQUINT les lliçons donades durant els mesos de gener i febrer prop passats, el dia 3 de març es tractà de *Les formacions estrato-cristal·lines*, objecte de la setena conversa, i, amb motiu de l'estudi d'aquests materials, s'abordaren els fenòmens de *El Metamorfisme*; abundosos materials del CENTRE foren mostrats per a millor comprensió.

El dia 11 es donà la vuitena lliçó, en la qual es tractà de *La Tectònica terrestre*. Els assistents es feren càrrec de *Les Dislocacions de l'escorça terrestre* i de llur relació amb *La Sismologia*, analitzant-se gran nombre d'exemples forans i d'aquí mateix, i, especialment, el molt oportú referent a la zona sísmica del Vallès, en activitat feia uns dies a Sant Celoni i Gualba.

Els agents externs del modelatge de la Terra: L'Atmosfera i la Hidrosfera foren matèria exposada en la novena lliçó, donada el dia 16, en la qual foren projectats gran nombre d'exemples, tots ells ben variats.

Els estudis anteriors foren completats, el dia 23, amb el coneixement de *La Paleogeografia i la Història geològica*, objecte de la desena lliçó del curset, que per millor claredat, fou aplicada especialment a l'estudi de la interessant zona d'El Farell i Caldes de Montbuy.

És grat de consignar que durant les lliçons anteriors es disposà també de l'Epidiàscop Dussau ofert per a aquest curset pel Col·legi Ibèric per tal de fer més fruitoses les dades exposades.

Crònica

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

MARÇ DE 1927

CONFERÈNCIES I SESSIONS.—El dia 3, el senyor Manuel Genovart donà una sessió de projeccions d'autocromes sobre *Impressions de color de diversos indrets de Catalunya*.

El dia 4, el senyor Josep M.ª Guilera i Albinyana donà la segona conferència sobre *Excursions i ascensions pel massís de l'Oissans (Alps francesos)*, la qual fou il·lustrada amb interessants projeccions.

El dia 10, el senyor Pelegrí Casades i Gramatxes llegí un treball del senyor Ignasi Jaumandreu, sobre *Un viatge a la illa de Còrsega*, il·lustrat amb projeccions.

Els dies 11 i 18, el senyor Joan Roig i Font donà dues conferències sobre *Terra Santa*, les quals foren il·lustrades amb interessants projeccions.

El dia 17, el senyor Agustí Duran i Sampere parlà de *L'Escultura catalana medieval*; la dissertació fou il·lustrada amb projeccions.

Els dies 24 i 31, el conegut folklorista senyor Aureli Capmany donà dues conferències sobre *La dansa en l'etnografia* il·lustrades amb interessants projeccions.

El dia 29, tingué lloc una sessió musical *Beethoven*, en commemoració del centenari de la mort del gran sinfonista. L'esmentada sessió anà a càrrec de les senyoretes Jacinta Torner (violinista), Montserrat Cassadó (violoncellista) i Carme Monturiol (pianista).

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA.—Les excursions efectuades per aquesta Secció foren: el dia 6, excursió d'un matí al castell de La Roca; el dia 13, a la riera Farran, Tamarit i Torredembarra; els dies 19 i 20, al santuari de Núria; el dia 25, excursió d'un matí a Castellar del Vallès; i el dia 27, a Arbós, Castellet, N. D. de Lourdes i Cubelles.

SECCIÓ D'ESPORTS DE MUNTANYA.—Aquesta Secció efectuà durant el passat mes de març les següents excursions: el dia 6, a Montserrat, regió dels Ecos, amb ascensió a una punta per primera

vegada; el dia 13, a La Molina - Puigllançada; els dies 19 i 20, a La Molina - Cursa per equips d'alta muntanya, seguint l'itinerari de puig d'Alp a coll del Pal, Puigllançada i La Molina; i els dies 25, 26 i 27, a Porta, vall de Campcardós, Portella Blanca, Montmalús, Soldeu, port d'Eimbalira i Porté; una altra excursió a Núria i Puigmal, i una altra a La Molina.

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA.—El dia 11, es visitaren les Drassanes; el dia 13, es féu una visita a casa el senyor Alexandre Soler i March, per tal de conèixer la seva col·lecció de pintures, entre les quals és de notar un notable retaule del pintor Borrassà; i, finalment, el dia 27, es féu una excursió d'un matí a Santa Coloma de Gramanet, per tal de visitar la interessant Torre Pallaresa.

SOCIS INGRESSATS DURANT EL PRIMER TRIMESTRE DE 1927.—Joan Andreu i Valldosera, Lluís Ferrer i Jaume, F. Xavier Pla i Pujol, Ricard Plosa i Farré, Calixte Bergnes i Bergnes, Baldomer Curià i Cortat (delegat a Lleyda), Pere Estalella i Ribó, Jordi Audet i Viñals, Marià Fiestas, Frederic Bayo i Timmerhans, Concepció Cerrageria i Cavanilles, Joaquim Pons i Piera (delegat a Mataró), Antoni Vinardell i Aymar (delegat a Mataró), Bonaventura Subirà i Llorens (delegat a Mataró), Antoni Cabot i Bover (delegat a Mataró), Francesc Felip i Gou, Antoni Callizo i Allué, Erundina Nolla i Alcover, Ramon Comas de Puig, Manuel Perez i Sanz-Laza, Pere Batalla i Andreu (delegat a Valls), Jaume Valero i Ribas, Sebastià Alberich i Jofré, Feliu Martin i Llorente, Joan Pibernat i Barangé, Enric Cuyàs i Parera, Ignasi Balseyro i Gomez, Lluís Girona i Cuyàs i Jesús Viza.

Bibliografia

SANT AGUSTÍ.—*Sermons*.—Tria i traducció de Joaquim Balcells.—
Un vol. en 12^a, de 128 p. p.—Barcelona, Editorial Barcino, 1926.

En el pròleg d'aquest recull el professor Joaquim Balcells fa aquesta semblança de Sant Agustí: «Agut d'intelligència, dotat d'imaginació subtil i poderosa, àgil per a prendre tots els temes i tots els tons, d'una eloqüència vivíssima i d'una dialèctica formidable. Posseït i dotat del sentit de la realitat i d'una extraordinària claredat d'idees». En dir que els fragments recollits són obra de

qui sabé posar aquestes qualitats al servei d'una gran voluntat, quedaria fet el judici d'aquest volum de la Col·lecció Sant Jordi, si no s'hagués d'afegir que la traducció és feta amb una pulcritud que incita a llegir-lo.

P.

Biblioteca

REVISTES INGRESSADES ÚLTIMAMENT.—Sumaris resumits.

ALPINISME

Lacq, François. — *Le Petit-Gabizos*.—1926-71.

J. L.—*Le Piolet*.—1926-75.

Hug, Oskar.—*L'alpinisme et le ski*.—1926-80.

Roux, Paul.—*Les Aiguilles de Trélatête*.—1926-105.

Arlaud, Jean.—*Autour des Encantats. Le Val de Basiero (Catalogne)*.—1926-119.

Schindler, L.—*Ski d'automne (Haute Maurienne.)*.—1926-128.

Roul, E.—*Le Fart a Ski*.—1926-131.

BUTLLETÍ DEL CENTRE E. BARCELONÈS

Coll, Xavier.—*Recorrent les comarques tarragonines. El ser rat de Montornell*.—1926-74.

Flos, Frederic.—*Excursió al migdia de França i Pireneu Central*.—1926-78-85.

Vilaseca, Emili.—*Del Vignemale a la Múnia*.—1926-97-110-125.

DONATIUS

CARRERAS I VALLS, RICARD.—*En marge du Sahara*, (de l'autor).

MARÇET I RIBA, JAUME.—*Region volcanique d'Olot*; i una col·lecció de mapes i gràfics de la mateixa obra, (de l'autor).

MARIN, AGUSTIN.—*La Potasa* —Tomo I, (de l'autor).

DURAN, FELIU.—*La Escultura en Cataluña, en el siglo XV*, (de l'autor).

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR DE LA DONA.—*Classes de Cuina Popular*; i dos exemplars de goigs, (de l'entitat).

12 mapes italians de contorns de ciutats catalanes, formats per enginyers militars, del 1812 al 1820, (de Josep Bosch).